

Industrivärden

Industrivärden

Innehållsförteckning

Året i sammandrag	1
VDs inledning	2
Industrivärdens inriktning och roll	4
Industrivärdens substansvärde	6
Industrivärden-aktien som placering	8
Utvecklingen i sammandrag	9
Förvaltningsberättelse	10
Börsaktieportföljen	10
Industri	16
PLM	17
Dacke	21
Fastigheter	25
Industrivärden-koncernen	27
Moderbolagets utdelningsunderlag	28
Förslag till vinstdisposition	29
Koncernresultaträkningar	30
Koncernbalansräkningar	31
Moderbolagets resultaträkningar	32
Moderbolagets balansräkningar	33
Finansieringsanalyser	34
Bokslutskommentarer	35
Revisionsberättelse	42
Definitioner	43
Industrivärdens mått	44
Industrivärdens aktier och KVB	47
Industrivärdens styrelse	48

Ekonomisk information

Under 1989 kommer Industrivärden-koncernen att övergå till kvartalsrapportering. Följande delårsrapporter lämnas

- 22 maj kvartalsrapport 1.
- 30 augusti kvartalsrapport 2.
- 22 november kvartalsrapport 3.

Årets bolagsstämma

Tid och plats

Ordinarie bolagsstämma hålls måndagen den 22 maj 1989 kl 17.00 i Malmö Börshus, Skeppsbron 2, Malmö.

Efter stämman serveras förfriskningar.

Vem har rätt att delta?

Rätt att delta i bolagsstämman har den aktieägare, som dels är registrerad i den utskrift av aktieboken, som görs per den 12 maj 1989, dels anmäler sin avsikt att delta i bolagsstämman till Industrivärden senast kl 15.00 onsdagen den 17 maj 1989.

Hur blir man registrerad i aktieboken?

Industrivärdens aktiebok förs av Värdepapperscentralen VPC AB.

Aktierna kan vara antingen ägarregistrerade eller förvaltarregistrerade. Endast *ägarregistrerade* innehav återfinns under aktieägarens eget namn i aktieboken. Den som har sina aktier i förvar hos t ex banks notariatavdelning kan ha valt att låta aktierna registreras i förvaltarens namn. För att aktieägare med sådana *förvaltarregistrerade* aktier skall ha rätt att delta i bolagsstämma fordras att aktierna ägarregistreras. För att aktierna skall kunna omregistreras i tid måste aktieägare, som har förvaltarregistrerade aktier, begära att den som förvaltar aktierna gör en (tillfällig) ägarregistrering före den 12 maj 1989.

Hur anmäler man sig?

Anmälan om deltagande i stämman kan ske skriftligen till styrelsen under adress AB Industrivärden, Hamngatan 6, 111 47 Stockholm eller per telefon 08/23 78 30.

Aktieägare som vill delta i stämman måste ha anmält detta senast onsdagen den 17 maj 1989 kl 15.00, då anmälningstiden utgår.

Tid för utdelning

Utdelning för år 1988 utbetalas till aktieägare, som på avstämningsdagen är registrerade i aktieboken. Styrelsen föreslår att den 25 maj 1989 skall vara avstämningsdag. Utbetalningen beräknas ske genom VPC den 1 juni 1989.

KVB-innehavare

Innehavare av Industrivärdens KVB (konvertibla vinstandelsbevis) inbjuds att *besöka* bolagsstämman.

Utbetalningen av KVB-ränta för 1988 sker samtidigt som utdelningen utbetalas.

Året i sammandrag

Ej undersök om texten

- Industrivärden-koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 807 (520) Mkr, varav vinster vid börsaktieförsäljningar utgjorde 407 (328) Mkr.
- Utdelningen föreslås bli 6,25 kronor per aktie, en höjning med 19%. KVB-räntan blir därmed 7,19 kronor.
- Koncentrationen av börsaktieportföljen fullföljdes under året.
- PLM blev helägt dotterbolag.
- Stora förvärv och avyttringar av verksamheter inom PLM-koncernen genomfördes och inleddes.

VDs inledning

Efter de betydande förändringar som skett i Industrivärden struktur under 1987 och 1988 är det motiverat att summera vårt nuläge och den strategi, som styrelse och ledning nu följer.

Vi lyckades uppnå s k förhandstillträde till PLM redan i slutet av 1988. Detta innebär att vi kunde genomföra den totala samordningen mellan PLM och Industrivärden redan före årsskiftet, vilket i sin tur gör att vi tidigare än vi ursprungligen trodde kan få nytta av de finansiella synergieffekterna av PLM-affären. Det innebär också att vi från och med 1989 slutgiltigt kan betraktas som ett s k blandat investmentbolag. Vi har därmed uppnått ett viktigt mål, som styrelsen uppställde efter våra strategidiskussioner våren 1987.

Vi har även uppnått ett annat mål, nämligen att koncentrera vår portfölj till ett överblickbart antal aktieinnehav i sinsemellan olikartade bolag, där vi kan utöva en aktiv ägarroll. Vi hade per årsskiftet totalt 12 innehav att jämföra med 23 för två sedan.

Koncentrationen av portföljen har endast marginellt påverkat börsaktieportföljens kursrisk. Vårt innehav av börsnoterade aktier ger således alltjämt en god riskspridning. Det är självklart vår avsikt att koncentrationen skall ge vår börsportfölj en god långsiktig värdetillväxt.

Under sommaren 1988 accepterade vi ett bud på våra aktier i Gunnebo, där vi varit huvudaktieägare i många år. Budet lämnades av en grupp där bland andra Gunnebos företagsledning ingår och accepterades av marknaden, varför Gunnebo ej längre återfinns som börsbolag.

Under hösten 1988 såldes en del av Fermenta-innehavet till Fermenta Intressenter AB, i vilket bolag Beijer Capital och Industrivärden är delägare. Tillsammans med Fermenta Intressenter kontrollerar Industrivärden 37% av röstetalet i Fermenta.

Fastighetssidan kan sägas ha varit överrepresenterad i vår totala substans, varför vi under slutet av 1988 tog ett principbeslut att avveckla Nisses-posten. I början av 1989 gav vi AP-fonderna en option att per medio december 1989 förvärva vårt aktieinnehav i Nisses AB. Optionspriset uppgår för vår del till totalt 495 Mkr – vi erlade i december 1987 245 Mkr för samma post. AP-fonderna kan förväntas utnyttja optionen, om man därmed når 90% av kapital och röster i Nisses. Om affären kan genomföras har Industrivärden gjort en vinst på drygt 100% under två år. Den kommer i sin helhet att kunna överföras till beskattat eget kapital.

Vi bedömer att vi med den industriella och ekonomiska sakkunskap, som finns företrädd i vår styrelse och företagsledning väl kan fylla kraven på att spela en aktiv och konstruktiv ägarroll. Även om Fermentas uppgång och fall torde bli en unik händelse i svensk näringslivshistoria, är dock rekonstruktionen av företaget ett mycket påtagligt exempel på vad Industrivärden kan uträtta som stor och aktiv ägare. Fermenta hade icke kunnat undvika konkurs, om man i den akuta krisen i december och januari 1986-87 hade varit utan en stor, kapitalstark ägare, som hade vilja och förmåga att ta en kalkylerad risk och kunde inge förtroende hos långivarna och allmänheten/ aktieägarna. Ett annat exempel på vad investmentbolag kan betyda som stora ägare är det stöd vi givit ledningen i Ericsson för den viktiga och framgångsrika omstrukturering som ledningen genomfört under de senaste åren.

Vi tycker att vi och andra investmentbolag under årens lopp tydligt har visat att investmentbolag fyller en viktig funktion som aktieägare. Det ter sig därmed högst rimligt att vi i kommande skattelagstiftning bereds samma villkor som andra stora ägare, typ aktiefonder och försäkringsbolag – för att inte tala om löntagarfonder.

Den ökade finansiella rörelsefrihet, som vi nu uppnått genom förvärvet av PLM (se sid 4-5), ger oss möjlighet att medverka i omstruktureringar, nyemissioner eller andra finansiellt krävande åtgärder för att främja "våra" företags intressen.

Vi är för närvarande tillfredsställda med vår portföljs sammansättning och förutser i och för sig inga akuta problem men en bra och långsiktigt inriktad ägare måste vara rustad även för sämre tider.

Det förtjänar påpekas att långsiktighet som ägare icke innebär att vi skulle vara främmande för att gå ur en aktieplacering, om vi efter noggrann analys skulle finna att företaget på sikt icke kan uppfylla våra lönsamhetskrav eller att det passar bättre in i en annan företagskonstellation. Inga innehav är alltså nödvändigtvis eviga – alla placeringar måste till slut uppfylla de krav vi och våra aktieägare rimligen kan ställa på utdelning och värdetillväxt.

Den ökade finansiella rörelsefriheten innebär också att vi kan aktivt söka nya, relativt stora affärsobjekt utan att för den skull behöva avveckla befintliga innehav.

Beträffande vår helägda industrirörelse har PLMs styrelse och ledning som primärt mål att fortsätta den lönsamhetsförbättring, som ägt rum under 1988 – räntabiliteten på eget kapital steg från 13% 1987 till 15%. Lönsamheten på sysselsatt kapital blev oförändrat 17%. De betydande och ur strukturell synpunkt viktiga förvärv som PLM genomfört under hösten 1988 och omkring årsskiftet 1988-89 beräknas inte ge nämnvärda positiva effekter på vinst och lönsamhet förrän under 1990.

PLM investerade ca 900 Mkr i samband med de tre företagsförvärv 1988-89 (se sid 17-20) utöver ett normalt investeringsprogram om ca 400 Mkr. PLMs fakturering 1989 beräknas uppgå till 6.500 Mkr, vilket innebär en ökning av förpackningsomsättningen med nära 50%. Denna expansion har varit helt planlig och kunde genomföras snabbare än vi trott med PLMs egna finansiella resurser. Vinsten per aktie i PLM beräknas öka något under 1989 och bedömes bland annat på grund av förvärvet öka betydligt under 1990. De förväntningar vi hade vid förvärvet av PLM har hittills väl infriats.

Försäljningen av Sellbergs i början av 1989 är uttryck för en medveten politik att koncentrera verksamheten till konsumentförpackningar. Den gav också ett bra tillskott till finansieringen av ovannämnda expansionsinvesteringar.

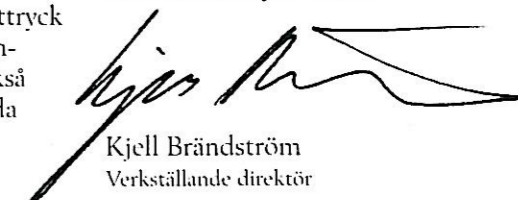
Vårt fastighetsbolag, Fundament, har förstörats och förädlats betydligt under de senaste åren, och består nu till allt övervägande del av högklassiga kontorslokaler i Stor-Stockholm. Vi förutser för närvarande inga nya stora förvärv men har beredskap för kompletteringar inom och utom Sverige. Fundament är en viktig del i vår totala tillgångsmassa och utgör också en väsentlig stabiliserande faktor. Marknadsvärdet har på två år fördubblats och stigit med ca 750 Mkr, till en mindre del beroende på förvärv.

Vi har tagit principbeslut att sälja vårt helägda företag Bilsom. Skälet är, att vi bedömer att Bilsom kan utvecklas säkrare och bättre i en mer närbesläktad industriell miljö än Industrivärden-koncernen kan erbjuda. Det finns inga naturliga kopplingar mellan PLM och Bilsom.

Den s k investmentsbolagsrabatten (se sid 8), alltså skillnaden mellan vår kurs och vår substans, har med vissa variationer trendmässigt fallit från en tidigare normal nivå om 20-30% till nivån 5-15%. Det är positivt för Industrivärden och dess aktieägare att så har skett – denna utveckling möjliggjorde bland annat den stora PLM-emissionen, liksom den mindre riktade emissionen i London i samband med förvärvet av Redfearn. London-emissionen är att se som ett första steg i en planerad internationalisering av Industrivärden-aktien. Denna ter sig i sin tur både naturlig och önskvärd med den snabba internationalisering som sker av aktiehandeln i Europa.

Vi anser, att vi nu har en bra struktur i Industrivärden, och ser inga tvingande skäl att väsentligt ändra de relativa proportionerna mellan våra olika rörelsegrenar. Trots koncentrationen av aktieportföljen ger den en god riskspridning och utgör en lagom blandning av högteknologiska företag med relativt snabb tillväxt och välkonsoliderade, substansrika företag; Fundament är en mycket stabil rörelse; PLM-koncernen har inom sig också en betydande riskspridning, men har även en intressant expansionspotential. Vi menar att vi, utan att nämnvärt höja risknivån, gjort Industrivärden större, starkare och mer expansivt genom de förändringar, som gjorts under senare år. Vi ser 1989 an med tillförsikt och söker aktivt nya affärsmöjligheter.

Stockholm i april 1989.

Kjell Brändström
Verkställande direktör

Industrivärden inriktning och roll

Under Industrivärden två senaste verksamhetsår har två viktiga förändringar genomförts

- *börsaktieportföljen* har genom köp och försäljningar koncentrerats till färre och större innehav utan någon nämnvärt ökad risk,
- andelen *helägd industrirörelse* har utökats väsentligt genom förvärvet av PLM-koncernen, från en andel på ca 6 till ca 25% av moderbolagets nettotillgångar till marknadsvärden.

Industrivärden har blivit ett *blandat investmentbolag*, dvs moderbolagets tillgångar utgörs (direkt eller indirekt) i väsentlig omfattning av *både* börsaktier och rörelsedrivande dotterbolag.

Förändringarna har vidtagits för att uppnå *två syften*

- *för det första* för att uppnå *finansiella synergieffekter* inklusive *skattefördelar*.

Den mycket starka finansiella ställning som Industrivärden alltid haft kompletteras genom förvärvet av PLM med rörelseresultat som uthålligt kan bära räntekostnader. Därmed har förutsättningar skapats för lånefinansiering som ger högre lönsamhet på aktie- och KVB-ägarnas kapital och innebär en strategiskt betydelsefull förändring. Även PLM kan lättare öka sin expansionskraft genom ökad upplåning som

helägt dotterbolag till det finansiellt starka Industrivärden. Kombinationen av Industrivärden och PLM leder till finansiella fördelar för båda parter som ingendera kan uppnå ensam, därav uttrycket "finansiell synergi". Därtill kommer, att Industrivärden-koncernen bestående av såväl förvaltningsbolag som stora, rörelsedrivande bolag har en bättre skattesituation än vad förvaltningsbolag och rörelsedrivande bolag var för sig kan åstadkomma.

- *för det andra* för att Industrivärden som *aktiv ägare* skall bättre kunna bidra till att höja den långsiktiga avkastningen på placeringarna i såväl börsaktier som dotterbolag genom att utnyttja kompetensen hos Industrivärden styrelse och företagsledning.

Industrivärden börsaktieinnehav utgörs huvudsakligen av s k *kontrollposter*, vilka bör ha högre värden än som återspeglas i börskurserna. Innehaven av helägda industrirörelser och fastighetsbestånd är väl så likvida som börsaktieposterna. Även om vi idag inte räknar därmed kan det självfallet uppstå situationer, då det för Industrivärden och företaget ifråga framstår som riktigt att avyttra en kontrollpost i ett börsbolag eller en helägd rörelse. Aktivt ägarskap *kan* således även innebära omplaceringar för att uppfylla aktieägarnas krav på god avkastning på lång sikt.

Om effekter av upplåning i investmentbolag

Såväl praktisk erfarenhet som teoretiska skäl talar för att även investmentbolag — liksom industriföretag — bör till en del finansiera sin verksamhet med upplåning. Två mycket väldokumenterade undersökningar*) visar klart den positiva effekten av upplåning för såväl rena som blandade investmentbolag. Det går att visa att upplåning för att finansiera en del av aktieportföljen lönar sig om man kan räkna med en effektiv avkastning (utdelning + värdestegring) på aktieplaceringen som i genomsnitt överstiger räntekostnaden för den däremot svarande upplåningen. De senaste 15 åren har den effektiva avkastningen på börsaktier i genomsnitt uppgått till 22 %, vilket kan jämföras med en genomsnittlig låneränta på ca 10–15%. Utfallet på kort sikt kan bli mer eller mindre gynnsamt beroende på hur skicklig man är att välja rätt tidpunkt för aktieinvesteringen. Har man råd att vara uthållig — och det har välkonsoliderade investmentbolag — bör emellertid investeringen över en längre tidsperiod bli fördelaktig. Det gäller särskilt om räntekostnaderna kan göras fullt avdragsgilla vid beskattningen, vilket i regel är fallet.

För ett s k rent investmentbolag, som alltså saknar eller bara har en försumbar rörelsedrivande verksamhet, innebär upplåning i större skala, att man måste täcka räntekostnaderna med reavinster på försäljningar ur aktieportföljen. Detta kan göra effekten av hela transaktionen olönsam, om man måste sälja i en svag marknad. I detta hänseende har det *blandade investmentbolaget* en klar fördel i och med att den helägda rörelsedrivande delen vid behov kan hjälpa till att täcka de räntekostnader, som uppstår på grund av den ökade upplåningen i aktieförvaltningen. Som blandat investmentbolag *behöver* vi alltså inte täcka räntekostnader med reavinster, om vi avväger storleken på vår upplåning på rätt sätt. Med nuvarande skatteregler kan dessutom en stor del av räntekostnaden täckas med minskad skatt i det rörelsedrivande bolaget. Skattebesparingen innebär i sin tur, att vi inte tvingas beröva det rörelsedrivande bolaget den cash-flow man själv behöver.

*) Arne Karlsson, Ulf Myrberg "Investmentbolagens effektivitet", Handelsbankens småskriftserie nr 22, och Ulf Myrberg "Blandade investmentbolag", framställd till Investment AB Bahcos 25-årsjubileum 1987.

Det är ett led i Industrivärden nuvarande strategi att optimalt utnyttja den ökade finansiella rörelsefrihet som skapats genom PLM-förvärvet till att öka upplåningsgraden i Industrivärden-koncernen. Dessa medel skall placeras i större aktieposter, när lämpligt tillfälle bjudes, eller i andra typer av placeringar, som bedöms kunna ge en god vinst på kort eller medelfristig sikt. Vi anser att vi därmed utan att nämnvärt höja risknivån bör kunna förbättra vår lönsamhet.

Industrivärden-koncernens nuvarande verksamhet omfattar tre olika områden

- *börsaktieportföljen* med stora innehav i flera av de största svenska börsföretagen,
- *industrirörelse* genom hel- och majoritetsägda dotterbolag,
- *fastighetsförvaltning* genom innehav av kommersiella fastigheter.

Inriktningen sammanfattas i följande bild, där de olika verksamheternas andel av moderbolagets nettotillgångar till marknadsvärden anges

Börsaktieportfölj	Industrirörelse	Fastigheter
Börsaktieinnehav i moderbolaget samt dotterbolagen Delus och Handus	PLM 19% Dacke 4%	Fundament
Handel med värdepapper i dotterbolaget Hindus	Bilsom 2%	
65%	25%	10%

(Dacke är den enda väsentliga del av koncernen som inte är helägd, Industrivärden ägarandel uppgår till 54% av röstetalet och 35% av kapitalet i Dacke. Beräkningen av substansvärdet redovisas på sid 6–7.)

Industrivärden substansvärde

Det är svårt att med ett enstaka nyckeltal illustrera tillgångs- och substansvärden eller resultat per aktie och KVB för ett företag som – likt Industrivärden – omfattar sinsemellan mycket olika verksamheter. Industrivärden tillgångsstruktur rymmer således både börsaktier och helägda industrirörelser samt fastighetsinnehav.

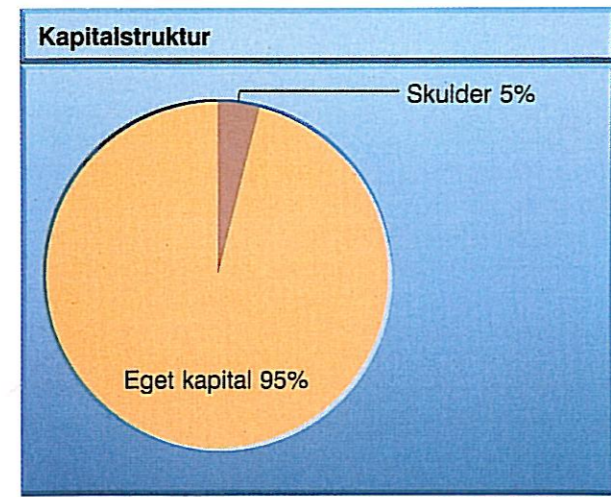
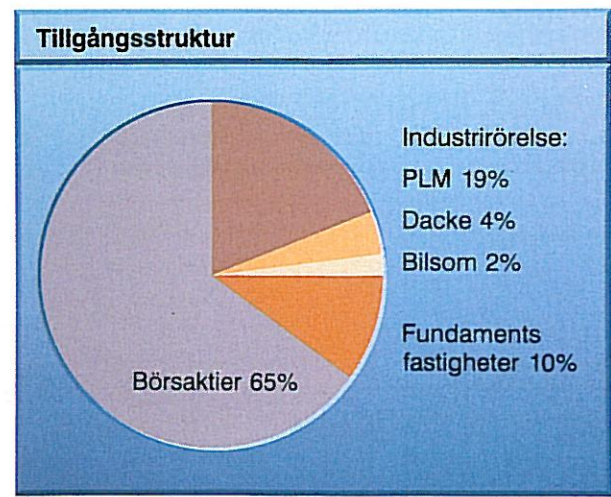
Börsaktieinnehaven genererar utdelningar som endast motsvarar en mindre andel av respektive börsbolags resultat. Ur Industrivärden synvinkel är dessutom värdeändringarna på börsaktierna väl så betydelsefulla, samtidigt som det finns en viktig skillnad mellan värdeändringar som har realiserats och sådana som kvarstår orealiserade.

De helägda industri- och fastighetsrörelserna genererar å andra sidan resultat som helt tillfaller Industrivärden-koncernen – ej endast den andel som utdelas från bolagen. Däremot blir värdeändringarna på tillgångarna svårare att mäta och tolka – åtminstone vad gäller industrirörelsen.

Dessa fundamentala skillnader i olika resultatkomponenters karaktär leder till att det är väl motiverat att analysera Industrivärden med flera kompletterande mått. I ett särskilt avsnitt, "Industrivärden mått" (sid 44), utvecklas hur detta kan göras.

Om man för att förenkla beskrivningen vill utnyttja endast ett sammanfattande mått blir det med Industrivärden struktur *substansvärdet per aktie och KVB* som bäst sammanfattar de värden som ligger bakom Industrivärden aktie- och KVB-kurser. Vi har därför valt detta mått som ett genomgående tema i årsredovisningen. Vi har dessutom i de flesta fall valt att betrakta tillgångs- och kapitalstrukturen ur *moderbolagets* synvinkel.

Moderbolagets tillgångar utgörs till helt övervägande del av aktier i börsbolag och dotterbolag. Vid beräkningen av substansvärdet utgår vi från moderbolagets balansräkning och ersätter tillgångarnas bokförda värden med marknadsvärden. Följande två cirkeldiagram visar moderbolagets tillgångs- och kapitalstruktur med marknadsvärden på tillgångarna 1988.12.31.

Innehavet av börsaktier dominerar och utgör ca 2/3 av moderbolagets (inklusive de aktieförvaltande dotterbolagen Handus och Delus) samtliga tillgångar. Aktier i industrirörelsen motsvarar ca 1/4 och nettovärdet av Fundaments fastigheter ca 10% (efter avdrag för lån). Moderbolagets kapitalstruktur har en stor övervikt av eget kapital (inklusive övervärden och KVB). Endast 5% av tillgångarna finansieras av nettoskulder som inte är direkt hänförliga till enskilda tillgångar. Det innebär, som framhållits på föregående sidor, en mycket stark finansiell ställning som i förening med betydande resultat från helägda rörelser tillåter ytterligare lånefinansiering.

Börsportföljens värde bygger på respektive börskurs. Ibland saknas notering på A-aktier och då har B-aktiekursen använts. Även aktierna i dotterbolaget Dacke noteras på börsen. Fundaments fastighetsinnehav värderas årligen av extern expertis enligt vedertagna normer.

Endast PLMs och Bilsoms värden, ca 20% av samtliga tillgångars värde, har uppskattats internt. PLM har värderats till beräknad anskaffningskostnad ca 2.100 Mkr, vilket motsvarar ett P/E-tal om 14 baserat på vinsten för 1988. Bilsom har värderats till ett P/E-tal som motsvarar hur liknande företag värderas på börsen.

Inga latent skatter har beaktats vid värderingarna.

Industrivärden substansvärde uppgick 1988.12.31, med användande av ovan redovisade beräkningsprinciper, till 10.150 Mkr. Det motsvarar 276 kr per aktie och KVB efter utspädning för utelöpande optioner. Under de senaste fem åren har substansvärdet utvecklats på följande sätt:

	1984	1985	1986	1987	1988
Mkr	3.900	4.650	6.400	6.245	10.150
%-förändring	-	+9	+38	-2	+62
Kr per aktie och KVB	140	165	224	220	276
%-förändring	-	+18	+36	-2	+25

Eftersom den största delen av Industrivärden substansvärde motsvaras av börsaktieinnehav och börskurser fluktuerar mer än de flesta andra tillgångars värden, så förklaras *förändringarna* i substansvärdet främst av börskursernas utveckling. Den höga ökningstakten 1988 i absoluta tal beror dels på den starka börsutvecklingen och dels på utgivandet av KVB i samband med PLM-förvärvet. Hur Industrivärden-aktiens substans värderats på börsen och vilken effektivavkastning denna värdering givit aktieägarna visas i diagramform på sid 8.

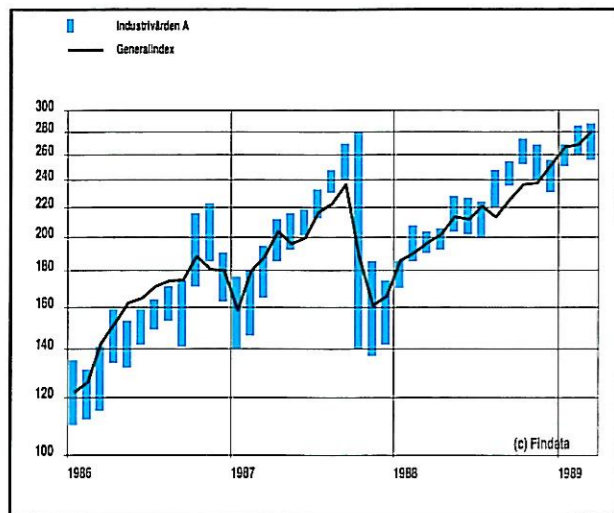
1988.12.31 uppgick Industrivärden substansvärde, totalt respektive per aktie och KVB, till:

	Mkr	Kr per aktie och KVB
börsaktier	6.899	188
industrirörelse	2.640	72
förvaltningsfastigheter	1.150	31
övriga tillgångar – skulder	-539	-15
	10.150	276

Med utgångspunkt i Industrivärden koncernbalansräkning kan substansvärdet specificeras på följande sätt:

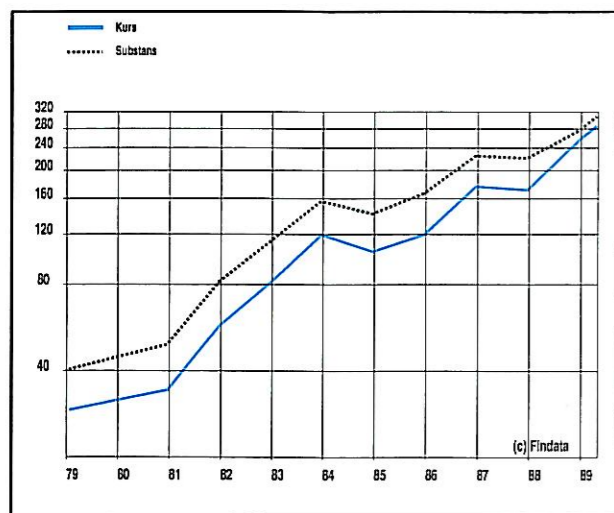
	Mkr
justerat eget kapital	2.620
KVB-lån	925
	3.545
dold reserv i	
börsaktier	4.490
industrirörelse	1.160
förvaltningsfastigheter	955
	10.150

Industrivärden-aktien som placering

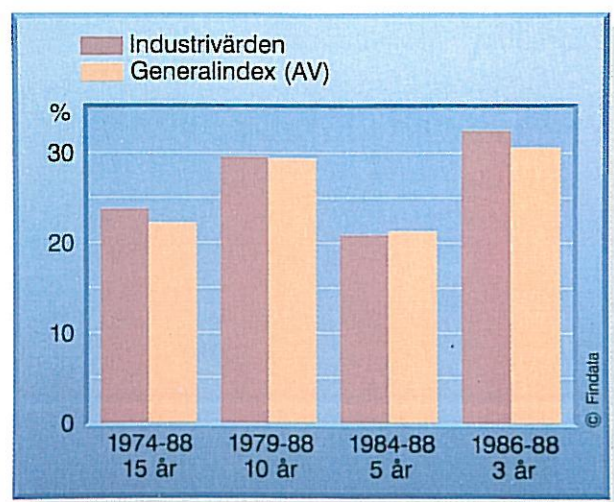
Diagrammet visar högst och lägst betalt varje månad för Industrivärden A-aktie jämfört med generalindex från och med 1986.

Industrivärden-aktiens kurs har utvecklats ungefär som index men har uppvisat något större svängningar.

Diagrammet visar kursen för Industrivärden A-aktie jämfört med substansvärdet per aktie och KVB (efter full utspädning för optionsrätter) från och med 1979.

Under de senaste åren har den skiljningen mellan substansvärde och aktiekurs, minskat.

Effektivavkastningen för fyra olika perioder för en investering i Industrivärden A-aktie jämfört med en investering i börsgenomsnittet. (Effektivavkastningen mäts som kursförändring med tillägg för utdelning, vilken antas återinvesteras varje år i nya aktier.)

Skillnaden i avkastning är inte stor för någon av de redovisade perioderna. Under den senaste treårsperioden har Industrivärden-aktiens effektivavkastning något överstigit börsens.

Utvecklingen i sammandrag

Utvecklingen för Industrivärden-koncernen i sammandrag redovisas i följande tabell för de senaste fem verksamhetsåren. Jämförelser över tiden försvåras väsentligt av de mycket stora förändringar av koncernens sammansättning som inträffat under perioden. Utvecklingen för koncernens tre olika verksamhets-

områden redovisas i större detalj i tabeller för de senaste fem åren för börsportföljen på sid 13-14, för industrirörelsen avseende PLM på sid 17-20, Dacke på sid 21-23 och Bilsom på sid 24, samt för Fundament på sid 25-26.

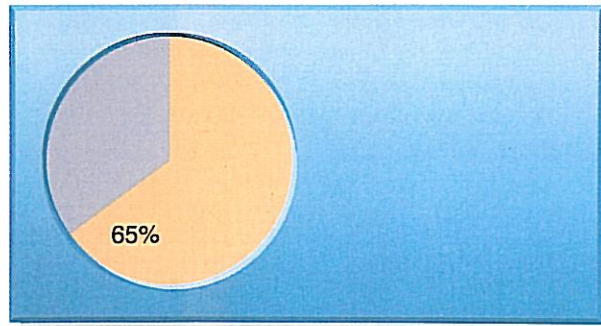
	1984	1985	1986	1987	1988
Koncernen, Mkr					
Omsättning	3.184	3.647	672	2.420	7.332
Resultat efter finansiella poster och minoritetsandelar	286	310	503	520	807
varav börsaktieportföljen	161	199	435	404	555
industri	62	58	46	88	259
fastigheter	63	53	22	28	32
KVB-ränta	—	—	—	—	—39
Justerat eget kapital	1.367	1.613	1.973	2.055	2.620
Substansvärde	3.900	4.650	6.400	6.245	10.150
Soliditet, % ¹⁾	54	56	81	70	62
Genomsnittligt antal anställda	5.030	4.952	719	2.615	10.612
Per aktie och KVB, kr					
Börskurs ultimo december	104	119	175	170	255
Substansvärde	140	165	224	220	276
Börskurs/substansvärde, %	74	72	78	77	92
Utdelning (exkl bonus)	3:40	4:10	4:75	5:25	6:25 ²⁾
KVB-ränta	—	—	—	6:04	7:19 ²⁾
Utdelningstillväxt, % per år	13	21	16	11	19 ²⁾ 16 ³⁾

¹⁾ Med beaktande av dolda reserver

²⁾ Enligt styrelsens förslag

³⁾ Genomsnittlig tillväxt de senaste fem åren, %

Förvaltningsberättelse

Börsaktieportföljen

Börsaktieportföljen är den viktigaste av Industrivärden tillgångar. Den utgör – även efter den förändring av inriktningen som PLM-förvärvet innebär – en dominerande andel av moderbolagets tillgångar till marknadsvärden, ca 65%. Portföljen är koncentrerad och Industrivärden är representerat i styrelsen för varje företag som ingår.

Under de senaste två verksamhetsåren har en betydande koncentration av Industrivärden börsaktieportfölj ägt rum. Avsikten med koncentrationen är, att Industrivärden skall vara en röstmässigt stor ägare i flertalet företag som ingår i portföljen. Placeringarna utgörs därför huvudsakligen av röststarka aktier och flertalet innehav är s k kontrollposter. Som stor ägare och genom representation i styrelsen kan Industrivärden utöva en aktiv ägarroll.

Koncentrationen av innehaven till vid årsskiftet tolv företag har inte medfört någon nämnvärd höjning av risken i börsaktieportföljen. De tolv företagen ger en fullt tillfredsställande riskspridning.

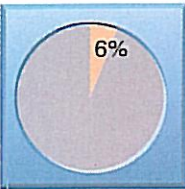
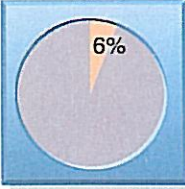
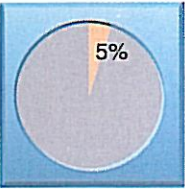
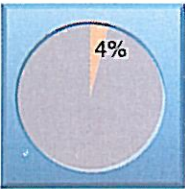
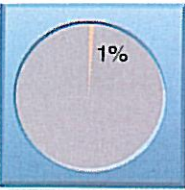
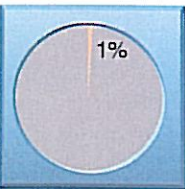
I börsportföljen inräknas inte aktierna i AB Nils Dacke, som är ett dotterbolag till Industrivärden och därför redovisas i avsnittet om industrirörelsen (sid 21-23).

Börsaktieinnehaven återfinns i moderbolaget AB Industrivärden samt i de två helägda dotterbolagen AB Handus och Förvaltnings AB Delus, vilka liksom moderbolaget är förvaltningsbolag. Handel med noterade värdepapper bedrivs i det helägda dotterbolaget AB Hindus, som i skattehänseende är rörelsedrivande.

På följande två sidor presenteras portföljbolagen med en kort kommentar som är Industrivärden egen bedömning. Vidare redovisas portföljbolagens andel av det totala portföljvärdet samt tre nyckeltal för varje bolag. (Resultat per aktie och räntabilitet på sysselsatt kapital är företagens egna publicerade uppgifter. De är i flera fall beräknade på olika sätt och därför inte jämförbara sinsemellan. P/E-talet bygger på resultat per aktie-måttet och börskursen 1989.03.03.)

Företagen i börsaktieportföljen

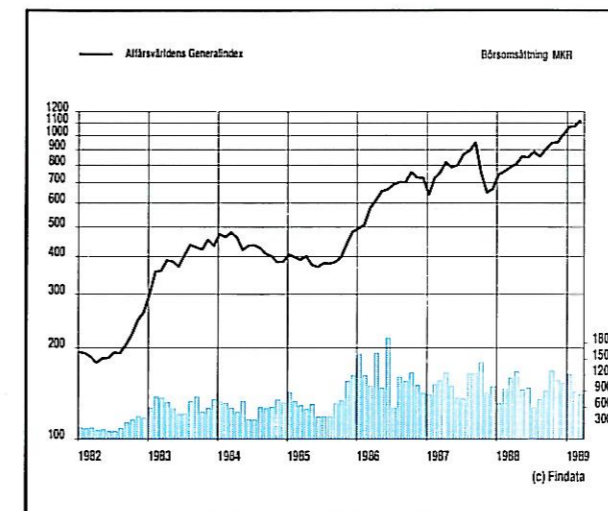
	resultat/ aktie 1988	P/E-tal, 1988 års resultat	räntabilitet på sysselsatt kapital 1988
SCA SCA är sedan länge Industrivärden största enskilda aktieinnehav. 1988 var ett nytt framgångsrikt år för bolaget då man också genomförde ett par stora företagsförvärv i Europa, vilka kommer att utgöra en värdefull bas för den framtida expansionen. Trots att Mölnlycke drabbades av höga och snabbt stigande masspriser har man nått ett gott resultat 1988.	23	18	21
AGA AGA tillhör idag ett av de stora gasföretagen i världen och har genom de senaste årens betydande investeringsverksamhet en mycket effektiv produktionsapparat. Företaget har också en mycket stark finansiell ställning och kan därmed ta tillvara de möjligheter som uppkommer i framtiden till ytterligare kompletterande förvärv.	15	16	17
Volvo Volvo har visat en betydande styrka genom att upprätthålla en mycket hög vinstnivå inom koncernen trots en fallande dollar. Företaget har en mycket god finansiell ställning. En bred affärsbas och bra balans mellan de olika rörelsegrenarna skapar förutsättningar för en god lönsamhet under kommande år, även om personvagnsrörelsen torde bli alltmer konkurrensutsatt.	53	8	22
Handelsbanken Handelsbanken har lagt ytterligare ett utomordentligt bra år bakom sig och framstår som en mycket stark affärsbank, även sett i ett europeiskt perspektiv. Banken bör ha goda möjligheter att behålla sin tätposition i svensk och europeisk bankindustri under över-skådlig tid.	17	10	23
Ericsson Den betydande vinstförbättring som ägt rum under 1988 i Ericsson är inte en tillfällig konjunkturföreteelse utan resultatet av en flerårig, målmedveten omstrukturering och effektivisering inom många olika delar av Ericsson-koncernen. Det finns anledning tro, att Ericsson skall kunna prestera fortsatta vinstförbättringar under innevarande och nästa år, så att man därmed når en tillfredsställande total lönsamhetsnivå. Vi hyser tillförsikt även för Ericssons långsiktiga utveckling. Man är idag en av de stora och tekniskt sett ledande företagen på världsmarknaden.	28	14	16
Skanska Skanska torde vara ett av Sveriges substansrikaste företag. Verksamheten utgörs av ett mycket stort fastighetsbestånd, med ett bedömt marknadsvärde större än 20 miljarder, en stor aktieportfölj med ett värde om ca 16 miljarder samt stor och lönsam entreprenad- och byggrörelse i Sverige. Därtill kommer en omfattande internationell entreprenadverksamhet. Vi tror på en fortsatt god utveckling för bolaget.	16 (1987)	28	21 (1987)

	resultat/ aktie 1988	P/E-tal, 1988 års resultat	räntabilitet på sysselsatt kapital 1988
 Nisses	2 (1987)	74	9 ¹⁾
<p>Nisses har haft en mycket god utveckling sedan vårt förvärv i december 1987, vilken mer än väl motsvarar våra förväntningar. Industrivärden har ställt ut en köpoption på aktierna i Nisses med anledning av budet på samtliga aktier i bolaget. Vi bedömer erbjudandet som förmånligt. Om optionen utnyttjas innebär det för vår del ca 100% värdestegring på två år samt att 495 Mkr frigörs utan skattebelastning.</p>			
 Bahco	19	15	31
<p>Bahcos industrirörelse, som uppgår till drygt 60% av den totala substansen, har ytterligare förbättrat sin tidigare höga lönsamhet under 1988. Man har en väl konsoliderad industriell rörelse med en genomsnittlig lönsamhet som ligger högt över vad de flesta svenska företag kan uppvisa. Samtidigt har Bahco en betydande finansiell reserv i sin börsportfölj.</p>			
 Skandia	8	26	—
<p>Skandia är Nordens största försäkringsbolag och har under 1988 genom förvärv och samarbetsavtal etablerat närvaro i bland annat Norge. För 1988 visade försäkringsrörelsen för första gången på fem år vinst. Den finansiella ställningen är mycket stark med bland annat betydande fastighetsinnehav.</p>			
 Euroc	29	16	19
<p>Efter vidtagna strukturåtgärder förefaller Euroc ha goda utvecklingsmöjligheter under de närmaste åren. Man genomför för närvarande en intressant expansion utomlands och bör kunna uppnå fortsatta lönsamhetsförbättringar.</p>			
 Beijer Industries	11	15	11
<p>Beijer Industries har under 1988 genomgått en omfattande omstrukturering genom de försäljningar av vissa aktieinnehav som skett under året. Den finansiella ställningen har stärkts väsentligt. Koncernen omsätter för närvarande drygt 4 miljarder och har ca 2.800 anställda inom fyra affärsområden med helägda dotterbolag.</p>			
 Fermenta	0:40	18	3 (1987)
<p>Fermenta är nu inne i ett normalt utvecklingskede efter den omfattande rekonstruktionen. Förvärvet av Independent markerar en ny milstolpe i företagets korta historia. Utvecklingen av den amerikanska och italienska rörelsen är positiv.</p>			

¹⁾ 1987 på totalt kapital

Aktiemarknaden 1988

Aktiekurserna steg kraftigt under 1988, +52% mätt med Affärsvärldens generalindex. Ökningen var tämligen jämnt fördelad över året. Uppgången inleddes i november 1987 efter det stora börsfallet i oktober detta år och har fortsatt under början av innevarande år. Utvecklingen var oväntad efter de många pessimistiska bedömningar som framfördes efter oktober 1987. I genomsnitt har index stigit med 22% per år under 1987 och 1988, vilket understiger den genomsnittliga, årliga ökningstakten hittills under 1980-talet. Fortsatt god efterfrågeutveckling och måttlig inflationstakt i Sveriges omvärld samt stark resultatutveckling för flertalet svenska börsföretag är några förklaringar till börsuppgången. Omsättningen på börsen sjönk trots kursuppgången, särskilt om inverkan av de många stora uppköpserbjudanden som förekom 1988 beaktas. En av orsakerna till den sjunkande omsättningen är, att utländska placerares handel i svenska aktier förflyttats till utländska marknadsplatser på grund av den svenska omsättningskatten.

Börsaktieportföljen 1988

Omsättningen i börsportföljen var i ett historiskt perspektiv hög men dock lägre än under de två föregående verksamhetsåren. Nettoförändringen var liten, försäljningarna översteg förvärven med 50 Mkr, vilket innebar en viss mindre belåning av portföljen även under 1988.

Värdeutveckling

Värdet på börsportföljen, justerat för köp och försäljningar, steg under året med 45% (index +52%) och uppgick 1988.12.31 till 6.899 (4.823) Mkr. Sedan årsskiftet fram till och med 1989.04.10 har värdet ökat med 18% (index +11%) från 6.899 till 8.511 Mkr.

	värdeförändring % per år		värde, Mkr	andel av portfölj- värdet, %
	1988	1984-88	1988.12.31	
SCA	+50	+18	2.100	30
AGA	+52	+15	1.216	18
Volvo	+40	+16	570	8
Handelsbanken	+61	+24	520	8
Ericsson	+52	+3	460	7
Skanska	+56	+35 ¹⁾	445	6
Nisses	+58	+35 ¹⁾	428	6
Bahco	+58	+26	427	6
Skandia	+30	+14	310	5
Euroc	+52	+34	262	4
Beijer Industries	+24	+16	93	1
KVB	+13			
Fermenta	+51	-21 ¹⁾	68	1
			6.899	100

¹⁾ värdeförändring 1985-88

Köp och försäljningar

Under 1988 förvärvades börsaktier för sammanlagt 864 (1.221) Mkr. Försäljningarna uppgick till sammanlagt 914 (1.408) Mkr, och översteg således förvärven med 50 (187) Mkr.

De större förändringarna i börsaktieportföljen var

förvärv

646.500 Euroc A och B, 253.000 Volvo A, 240.000 Skanska A, 450.900 AGA A, 175.600 Bahco B samt 69.000 Ericsson A och B.

split

2.199.000 Nisses A och B.

försäljningar

1.675.000 Astra A och B, 693.000 Gunnebo, 300.000 Asea A och B, 5.250.000 Fermenta A, 417.000 Bergman & Beving B, 212.000 S-E-banken B, 69.000 Besam samt 100.000 Borås Wäfveri.

Sammanlagt avyttrades helt innehaven i sju börsbolag. Det enda nytillskottet i portföljen var Euroc-aktierna. Övriga förvärv förstärkte tidigare innehav. (Innehavet av PM-aktier är föremål för ett uppköps-erbjudande som slutförs i början av 1989. Industrivärden har accepterat erbjudandet och räknar med att det fullföljs, varför PM-aktierna redovisats bland korta placeringar. Försäljningen bokförs emellertid först 1989.)

Utdelning och resultat

Mottagna utdelningar på börsaktier (exklusive Dacke) uppgick 1988 till 124 (118) Mkr, varav 101 (107) Mkr inflöt i moderbolaget. (Utdelningsintäkterna kommenteras utförligare på sid 28.)

Börsaktier avyttrades 1988 för 914 (1.408) Mkr och vinsten uppgick netto till 407 (328) Mkr.

Skattebelastningen på dessa realisationsvinster var 0 (0) Mkr.

Den orealiserade värdeförändringen i portföljen uppgick 1988 till +1.725 (-275) Mkr och den dolda reserven ökade till 4.490 (2.765) Mkr.

Med hänsyn till befintliga underskottsavdrag beräknas skattebelastningen vid aktieförsäljningar bli låg även 1989-91.

(Mkr där ej annat anges)	1984	1985	1986	1987	1988
utdelningsintäkter	76	97	110	118	124
värdet av erhållna inköpsrätter	4	18	70	0	0
vinster vid aktieförsäljningar	94	85	268	328	407
skatt	-11	-3	-4	0	0
portföljens marknadsvärde	2.940	3.650	5.127	4.823 ¹⁾	6.899
orealiserade värdeförändringar	-605	+447	+801	-275	+1.725
dold reserv i portföljen	1.958	2.446	3.190	2.765 ¹⁾	4.490
försäljningar	218	343	1.045	1.408	914
% av ingående marknadsvärde	7	12	29	27	18
nettoinvestering	88	114	31	-187	-50

1) exkl PLM-innehavet

Övrigt

Hindus

Hindus bedriver handel med aktier, optioner och andra börsnoterade värdepapper. Omsättningen 1988 uppgick till 157 (332) Mkr. Resultatet av värdepappershandel blev 11 (3) Mkr, och finansiella intäkter och kostnader utgjorde netto -4 (-2) Mkr.

PLM-förvärvet

I samband med Industrivärdens begäran om tvångsinlösen av PLM-aktier har pantsatts SCA-aktier som säkerhet till förmån för innehavarna av återstående, utelöpande aktier i PLM när s k förhandstillträde till dessa aktier erhöles.

Vidare innehar Industrivärden genom dotterbolaget Delus 367.029 Industrivärden KVB C, vilka pantsatts som säkerhet för åtagandet att förvärva konvertibler i PLM mot likvid av Industrivärden KVB i enlighet med erbjudandet till konvertibelinnehavarna i PLM.

Optioner till SCA-anställda

Som största aktieägare i SCA utfärdade Industrivärden i december 1987 köpoptioner i SCA-aktier till ett 30-tal ledande befattningshavare i SCA-koncernen i syfte att stimulera intresset för företaget och aktien. Vid utfärdandet var kursen för SCA-aktier 230-235 kr. Optionsvillkoren är marknads-mässiga. Optionerna kan utnyttjas 1992.12.21, lösenkursen är 340 kr per aktie och det pris som erlagts 10 kr per option.

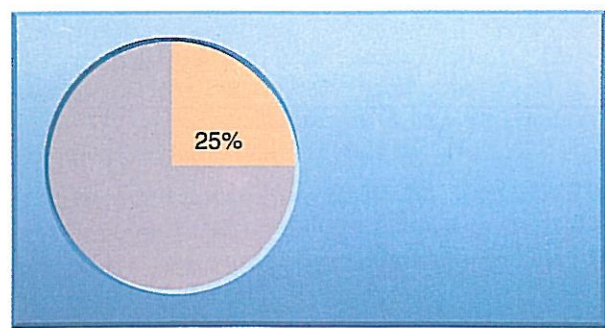
Fermenta-aktier

Industrivärden äger 50% och Beijer Capital 50% av Fermenta Intressenter AB, ett bolag som innehar 2,8% av kapitalet och 13,9% av röstetalet i Fermenta AB.

Börsaktieportföljen 1988.12.31

			Antal	Marknadsvärde, Mkr	%-andel av kapital	röstetal
Verkstadsindustri						
Ericsson	A	950.000				
	B	<u>29.000</u>	979.000	460,1	2,5	25,2
Volvo	A		1.357.000	<u>569,9</u>	1,7	4,4
				1.030,0		
Skogsindustri						
SCA	A		5.675.000	2.099,8	9,1	23,9
Kemisk industri						
AGA	A		5.500.900	1.215,7	11,6	19,6
Fermenta	A		8.750.000	<u>68,3</u>	4,6	23,2
				1.284,0		
Banker och försäkringsbolag						
Handelsbanken			3.400.000	520,2	2,7	3,1
Skandia			1.725.000	<u>310,5</u>	2,2	60 röster
				830,7		
Förvaltningsbolag						
Beijer Industries	A	69.168				
	B	90.195				
	C	<u>372.937</u>	532.300	82,5	4,7	17,7
	KVB		73.200	11,1		
Bahco	A	378.000				
	B	<u>1.233.000</u>	1.611.000	<u>426,9</u>	15,2	32,0
				520,5		
Fastighets- och Byggföretag						
Nisses	A	1.252.020				
	B	<u>1.679.980</u>	2.932.000	428,1	18,3	25,0
Skanska	A		1.048.500	<u>444,6</u>	1,6	9,9
				872,7		
Övriga						
Euroc	A	517.200				
	B	<u>129.300</u>	646.500	261,7	5,5	5,5
Totalt						
Industrivärden	KVB		367.029	6.899,4		
				78,2		

Kapital- och röstandelar är i förekommande fall beräknade efter full konvertering och fullt utnyttjande av teckningsoptioner. Fermenta, som noteras på den s k 0-listan, har medtagits bland börsaktier.

Industri

Innehav av helägda (eller majoritetsägda) dotterbolag med industrirörelse utgör ca 25% av moderbolagets tillgångar till marknadsvärden och är en viktig del av Industrivärdens verksamhet (sid 4-5). Industrirörelsen har främst produkter på mogna marknader där risken i rörelsen är begränsad och kassaöverskotten betydande.

Industriverksamheten omfattar tre koncerner med olika rörelseinriktning och en stor andel av omsättningen utanför Sverige.

PLM-koncernen utvecklar, tillverkar och marknadsför konsumentförpackningar. PLM är Industrivärdens största dotterbolag med industrirörelse. Det är helägt sedan 1988.12.16, då Industrivärden erhöll förhandstillträde till kvarvarande aktier i bolaget. 1988 är det första år som PLM ingår i Industrivärden-koncernen. 75% av PLM-koncernens resultat ingår i koncernresultatet för Industrivärden 1988.

Dacke-koncernen bedriver handels- och industrirörelse med flera olika produktområden och är ett börsregistrerat bolag vars aktier noteras på Stockholms-börsens A1-lista. Industrivärden äger 35% av kapitalet motsvarande 54% av röstetalet. Dacke ingår sedan 1987 i Industrivärden-koncernen.

Bilsom-koncernen utvecklar, tillverkar och marknadsför arbetarskyddsutrustning samt kommunikations-elektronik. Bilsom ingår i Industrivärden-koncernen som helägt dotterbolag sedan 1986.

Den sammanlagda omsättningen för PLM, Dacke och Bilsom uppgick 1988 till 7.091 Mkr. Totalt antal sysselsatta i de tre företagen var 10.573 personer.

Dacke och Bilsom, liksom det fastighetsförvaltande dotterbolaget Fundament, ägs av Industrivärden genom det helägda dotterbolaget AB Inductus.

Under 1988 har en avveckling av flertalet engagemang i det helägda dotterbolaget Indus Innovation inletts och den tidigare finansbolagsrörelsen i dotterbolaget Svenska Kundfinans har avyttrats.

PLM

PLM med huvudkontor i Malmö är ett av de ledande förpackningsföretagen i Europa. Tillverkningen av förpackningar av metall, glas och plast bedrivs i 15 fabriker belägna i Sverige, Danmark, Nederländerna och Tyskland och försäljning sker till mer än 25 länder. Efter verksamhetsårets slut har tillkommit en anläggning i Norge och fyra fabriker i Storbritannien för tillverkning av glas- respektive plastförpackningar.

Produktregistret är bredare än hos de flesta andra förpackningsföretag. PLM levererar bland annat till bryggeri-, livsmedels-, läkemedels- och kosmetika-industrin.

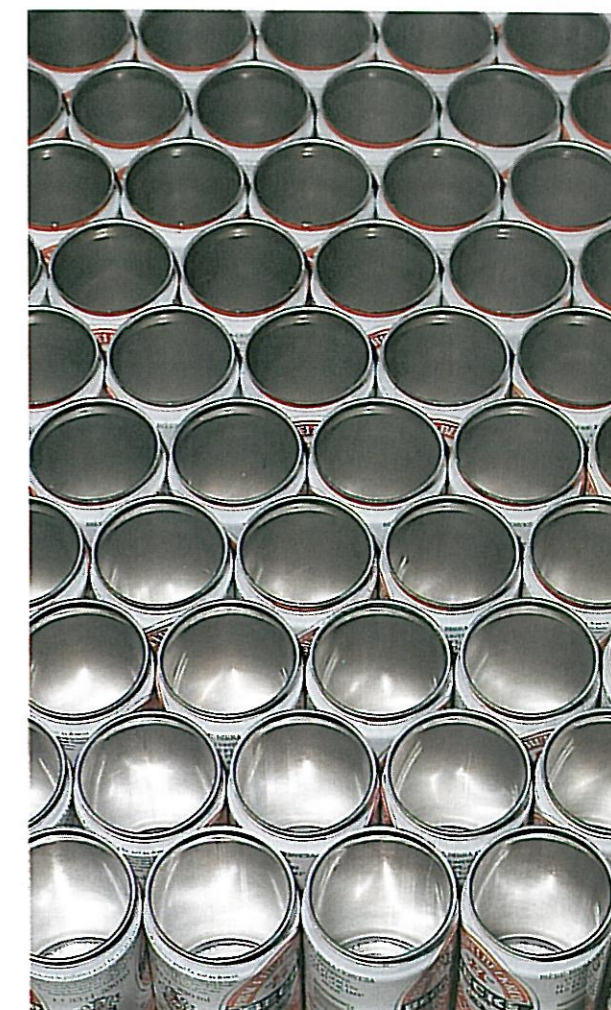
PLM har för närvarande en stark position i Skandinavien, en någorlunda stark ställning på marknaden i Tyskland samt en tillfredsställande närvaro i Benelux-området. De senaste förvärven har inneburit förstärkta marknadspositioner i England, Norge och Tyskland samt en betydande förbättring av PLMs struktur. Genom förvärvet av det engelska företaget Redfearn har PLM också erhållit en god position inom den snabbt expanderande flex-packindustrin.

PLM Sellbergs som bedriver renhållning och återvinning i Sverige och Spanien har tillhört koncernen till och med det senaste årsskiftet. I början av 1989 träffades avtal om försäljning av Sellbergs till det amerikanska företaget Waste Management Inc, ett av världens största företag inom avfallshantering. Därigenom renodlas PLM-koncernens verksamhet till förpackningsområdet.

Koncernchefen Ulf Laurin beskriver PLMs politik på följande sätt:

"Vårt främsta mål för PLM är nu att integrera de senaste nyförvärven snabbt och effektivt samt att ytterligare höja PLMs lönsamhet så att en fullt tillfredsställande och uthållig lönsamhetsnivå uppnås.

I strävan att hålla en hög lönsamhet är det rimligt att PLM fortsätter att tillhöra de större förpacknings-

företagen i Europa. Våra stora multinationella kunder växer idag kraftigt och kräver alltmer samordnade inköp där egentligen endast de verkligt stora vittföregrenade och kompetenta förpackningsföretagen kommer ifråga. Med vår strategi blir det möjligt att erbjuda dessa kunder en allt bättre service samtidigt som vi kan bli alltmer kostnadseffektiva genom samordnings- och skaleffekter."

Organisation

Av PLMs totala försäljning på 5.001 Mkr sker 1.075 Mkr till Sverige och 3.926 Mkr till länder utanför Sverige. Exporten från Sverige uppgår till 576 Mkr. Företaget är från och med 1989 organiserat i fyra divisioner. De fyra divisionerna arbetar med var sitt materialslag: *PLM Beverage Can Division* med öl- och läskedrycksburkar, *PLM Food Can Division* med övriga metallförpackningar, *PLM Glass* med förpackningar av glas och *PLM Plastics* med produkter av plast. PLM Redfearn ingår från 1989 i koncernen och tillverkar glas- och plastprodukter i England. Verksamheten kommer under året att anpassas till PLMs materialindelade divisionsorganisation.

PLM Beverage Can Division har tre fabriker:

- Fosie, Malmö
- Berlin, Tyskland
- Recklinghausen, Tyskland

PLM Food Can Division har likaså tre fabriker:

- Lysekil
- Odense, Danmark
- Hedensted, Danmark

PLM Glass Division har fyra glasbruk:

- Limmared
- Hammar
- Dongen, Holland
- Bad Münder, Tyskland
- Från 1989 tillkommer Moss Glassverk, Norge

PLM Plastics Division har fem fabriker:

- Lidköping
- Langeskov, Danmark
- Dongen, Holland
- Rastatt, Tyskland
- Bad Bevensen, Tyskland

PLM Redfearn som ingår i koncernen från 1989 har sin största anläggning i Barnsley, England.

Den fakturerade försäljningen 1988 uppvisar följande fördelning per tillverkningsland och division:

	Sverige	Danmark	Holland	Tyskland	Spanien	Totalt
PLM Beverage Can	823	—	—	579	—	1.402
PLM Food Can	296	772	—	—	—	1.068
PLM Glass	373	—	373	395	—	1.141
PLM Plastics	253	156	105	320	—	834
PLM Sellbergs	442	—	—	—	112	554
Övrigt	2	—	—	—	—	2
Totalt	2.189	928	478	1.294	112	5.001

Produkter och marknader

PLM Beverage Can Division är nu den störste tillverkaren av dryckesburkar av aluminium i Europa och en av de största tillverkarna av dryckesburkar. Skandinavien, Tyskland och Benelux-området är divisionens viktigaste marknader.

Det har tidigare funnits ett överskott av dryckesburkar i Europa men marknaderna har nu kommit i balans. Konkurrensen är fortfarande intensiv men priserna har stabiliserats under 1988 och visat en svag tendens till ökning.

PLM Food Can Division tillverkar ett omfattande sortiment av metallförpackningar för livsmedels- och kemisk-tekniska produkter. De största produktsegmenten utgörs av burkar för kött, mejeriprodukter, småkakor, fiskkonserver samt 1-liters burkar för öl. Dansk livsmedelsindustri är divisionens största kund.

Divisionen är också delägare i förpackningsföretag i Saudi-Arabien, Turkiet och Venezuela.

Den största fabriken ligger i Odense, Danmark och tillverkar konservburkar till den danska livsmedelsindustrin. Ca 20% av produktionen säljs till livsmedellexportörer över hela världen. Vid fabriken i Hedensted på Jylland tillverkas burkar för småkakor och tobak. Fabriken i Lysekil tillverkar huvudsakligen konservburkar.

PLM är den största tillverkaren av konservburkar såväl i Sverige som Danmark.

PLM Glass Division producerade under 1988 ca 2 miljarder glasförpackningar för drycker, livsmedel samt kemisk-tekniska och farmaceutiska produkter.

Glasdivisionen har ca 800 kunder och tillverkar 500 olika produktvarianter. De viktigaste marknaderna är Skandinavien, Tyskland, Benelux-området, Frankrike och Storbritannien. Farmaceutiska förpackningar exporteras till hela den västeuropeiska marknaden samt till främre Asien.

Med en årlig tillverkning av 800.000-900.000 ton efter förvärven i Norge och England är PLM ett av de fyra största företagen inom glasförpackningsbranschen i Europa. PLM får i Barnsley, England, en av de större industriplatserna för produktion av förpackningsglas.

Med en årlig tillverkning av 800.000-900.000 ton efter förvärven i Norge och England är PLM ett av de fyra största företagen inom glasförpackningsbranschen i Europa. PLM får i Barnsley, England, en av de större industriplatserna för produktion av förpackningsglas.

PLM Plastics Division utvecklar, tillverkar och marknadsför formblåsta, formsprutade och vakuumformade konsumentförpackningar för livsmedel, drycker, kosmetika, kemisk-tekniska produkter samt läkemedel.

Marknaden för plastförpackningar i Europa är splittad. En stor del av marknaden består av standardprodukter som är lätta att tillverka och där det inte krävs något större kapital för etablering. Pris-konkurrensen är också hård.

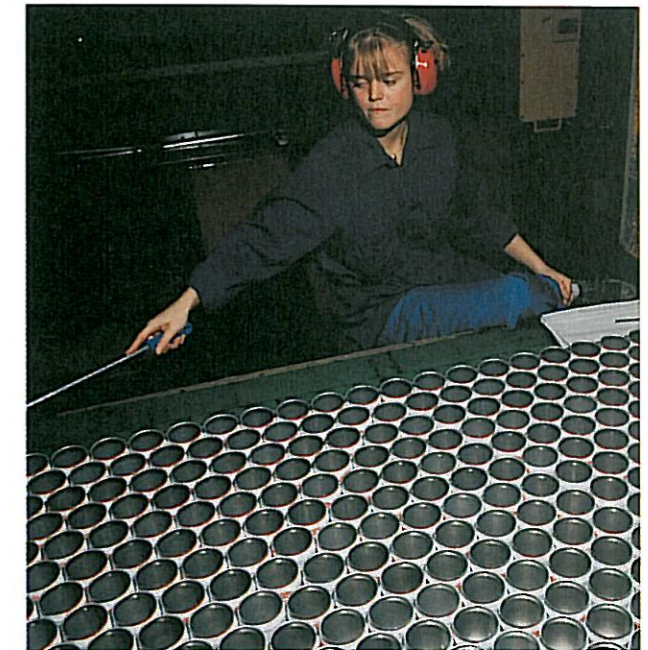
PLM söker sig till produkter, där kraven på förpackningarna är höga och lönsamheten bättre. Exempel är avancerade livsmedelsförpackningar gjorda av plaster i flera skikt och förpackningssystem för farmaceutiska produkter.

Affärshändelser 1988

Det tyska företaget Gerro-Reynolds Dosenwerk GmbH i Recklinghausen förvärvades av PLM den 1 oktober och ingår därför endast med tre månader i divisionens resultat och försäljning 1988. Företagets kapacitet är ca 800 miljoner dryckesburkar av aluminium per år. Det ägdes tidigare av Gerro-Reynolds, ett bolag som samägdes av det tyska glasföretaget Gerresheimer och det amerikanska företaget Reynolds Aluminium.

I oktober 1988 träffades vidare ett avtal som innebär att PLM per den 1 januari 1989 förvärvade det norska glasbruket Moss Glassverk AS, med 300 anställda och en årlig produktion av 55.000 ton.

I slutet av 1988 lade PLM ett bud på det börsnoterade engelska förpackningsföretaget Redfearn plc, som därefter övertogs i början av 1989. Omsättningen uppgår till ca 1.300 Mkr och företaget sysselsätter ca 1.850 personer. Glasförpackningar utgör 55% av omsättningen. Sk flexibla plastförpackningar utgör 35%. Redfearn tillverkar vidare PET-flaskor för drycker. Redfearn är det tredje största glasbruket i Storbritannien och har en marknadsandel på glas på ca 15%.

Under året tecknades ett licensavtal avseende Petainer – ett av PLM utvecklat system för dryckesförpackningar av PET-plast (polyesterplast). Genom avtalet övertar det japanska förpackningsföretaget Yamamura Glass produktionsutrustning i och för uppförande av en helt ny anläggning för dessa burkar i Japan. Därmed går projektet in i en första kommersiell fas.

Inom PLM Food Can Divisionen stängdes två fabriker. Avvecklingen av fabriken i Nyköbing-Falster i Danmark var klar vid halvårsskiftet. I april 1988 fattades beslut att lägga ner fabriken Industripac i Malmö, i första hand beroende på dålig lönsamhet och låg produktivitet.

Lidköpingsfabrikens tidigare produktion av tekniska komponenter för bilindustrin har under året överlåtits till AS Dyno Industrier i Norge.

Jesper Rubrik 88

		1984	1985	1986	1987	1988
Omsättning	Mkr	3.368	3.608	4.005	4.218	5.001
varav utanför Sverige	%	59	59	62	63	67
Resultat efter finansiella poster	Mkr	210	163	166	253	297
Räntabilitet före skatt på sysselsatt kapital	%	17	14	13	17	17
Räntabilitet efter skatt på eget kapital	%	14	8	8	13	15
Investeringar	Mkr	167	259	190	335	390
Avskrivningar enligt plan	Mkr	132	158	183	201	258
Likviditet	Mkr	329	300	542	604	611
Soliditet	%	39	37	35	34	27
Antal anställda		6.401	7.181	7.575	7.489	7.856
varav utanför Sverige		3.094	3.957	4.354	4.349	4.745

Under 1988 förbättrades resultatet ytterligare. Finansiering av företagsförvärv har planenligt ökat skulderna och sänkt soliditeten.

PLMs försäljning av förpackningar har genom de tre förvärven ökat med 50% och beräknas uppgå till ca 6.500 Mkr under 1989. Antalet anställda ökar från 7.600 till 8.500 efter att försäljningen av Sellbergs beaktats. Efter försäljningen av Sellbergs blir PLMs soliditet knappt 30%.

Framtiden

Den närmaste tiden koncentreras verksamheten inom PLM på att ytterligare höja lönsamhetsnivån och att smidigt integrera nyförvärven. PLMs räntabilitet stiger inte omedelbart på grund av de nya förvärven men redan på något års sikt bör intjäningsförmågan förbättras åtskilligt.

Företagsledning

Ulf Laurin, VD, koncernchef

Jarl Bäfvig, vVD, chef finans och administration

Rolf Börjesson, vVD, operativt ansvarig för förpackningsrörelsen.

Dacke

AB Nils Dacke är ett börsbolag vars aktier noteras på Stockholms-börsens A1-lista. Industrivärden äger 35% av kapitalet och 54% av röstetalet.

Dacke är en handels- och industrikoncern med starkt internationell inriktning. Koncernens affärsmålsättning är att vara ledande på de huvudmarknader där man arbetar. Genom förvärv och intern tillväxt har Dacke alltsedan koncernen bildades 1981 kunnat hålla hög tillväxttakt. Verksamhetsåret 1988 var det sjunde verksamhetsåret med ökad omsättning och vinst per aktie. I genomsnitt har vinsten per aktie stigit med 22% per år under de senaste fem åren. Utdelningstillväxten har i genomsnitt varit 34% per år under samma period. Lönsamheten ligger klart över genomsnittet för företagen på A1-listan.

Verksamhetsområden

Dacke-koncernens verksamhet är organiserad i fyra homogena verksamhetsområden: Industriell Handel, Plastmaskiner, Hydraulik och Förpackningar/Transportsystem. Denna indelning återspeglar den huvudsakliga inriktningen av företagets marknadsaktiviteter. Inom respektive avsnitt är verksamheten organiserad i självständiga affärsområden och/eller juridiska enheter.

Utöver dessa verksamhetsområden ingår i koncernen BodaScand-gruppen, som utgör ett självständigt affärsområde med bland annat tillverkning och marknadsföring av stegar, flaggstänger, borstar och städutrustningar på programmet. Förutom i Sverige bedriver koncernen industriellt inriktad verksamhet i Västtyskland, England, USA, Danmark, Norge, Finland, Holland och Japan. Av totalt 2.313 anställda arbetar 1.225 i företag utanför Sverige och 64% av faktureringen går till andra marknader än den svenska.

Dackes huvudkontor i Malmö

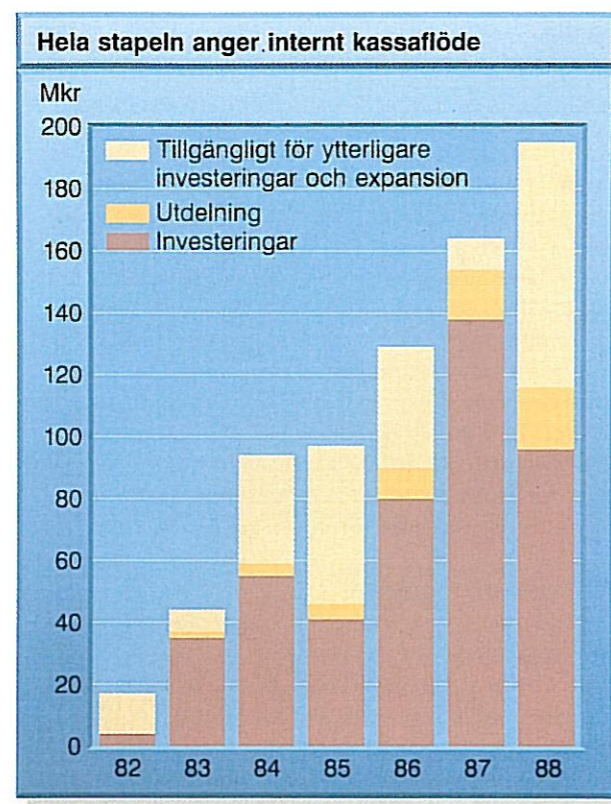
Produkter och marknader

I verksamhetsområdet *Industriell Handel* är affärsidén import och försäljning av tekniska märkesvaror till industrin. Som exempel på produktområden kan nämnas transmissioner, filter, fästelement, konstruktionsplaster och materialhanteringsutrustning. Produkterna importeras huvudsakligen från England, Tyskland, Italien och Japan. Förutom i Sverige återfinns företagen inom verksamhetsområdet i Danmark och Finland samt från och med innevarande år i Holland. Verksamhetsområdet *Industriell Handel* omfattar två större självständiga affärsområden, Dacke Handel och det majoritetsägda danska börsbolaget Bloch & Andresen. Dessutom ingår PMH International.

Inom verksamhetsområdet *Plastmaskiner* utvecklas, tillverkas och marknadsförs maskiner och system för framställning och förädling av plastråvara samt återvinning av plast- och syntetmaterial. Kunderna återfinns dels inom kemi- och plastråvaruindustrin, dels inom den plastbearbetande industrin. Verksamhetsområdet består av två självständiga affärsområden, Automatik-gruppen och Rapid-gruppen. Huvuddelen av Plastmaskiners verksamhet bedrivs i Västtyskland, där fyra tillverkande bolag sysselsätter totalt 797 personer. Den svenska delen utgörs av Rapid-koncernen i Bredaryd, som har 131 anställda.

Verksamhetsområdet *Hydraulik* består dels av Dacke Hydraulik som i fyra företag utvecklar, tillverkar och marknadsför kundanpassade system, produkter och komponenter baserade på hydraulikteknologi, dels av Strömsholmen, som utvecklar, tillverkar och marknadsför gasfjädrar. Företagen är belägna i Sävsjö, Vaggeryd, Ystad, Göteborg och Tranås (Strömsholmen). Dacke Hydrauliks kunder är industriföretag i Sverige och Norge, Strömsholmens kunder är världens bilindustri.

Förpackningar/transportssystem består av två självständiga företagsgrupper med produkter som löser problem vid hantering, transport och förpackning av varor. Karner med verksamhet i England, Sverige och Västtyskland arbetar med klädhängare i plast för transport och exponering av kläder och konfektion och JS Products med tillverkning i Dalsjöfors och försäljningsbolag i Västtyskland tillverkar och säljer produkter för transport på personbilstak.

Dacke-koncernen har ett starkt positivt kassaflöde. Diagrammet visar det internt genererade kassaflödet från rörelsen ställt i relation till anläggningsinvesteringar och lämnad utdelning.

Affärshändelser

I slutet av 1988 inleddes förvärv av två företag till verksamhetsområdet Industriell Handel: holländska HITMA och danska Hjelm Bang. Båda företagen är handels- och ingenjörsföretag med import, lagerhållning och service avseende produkter och system på de industriella marknaderna. Förvärven har genomförts under början av 1989. Vidare förvärvades under 1988 till BodaScand-gruppen företaget Plastmetall i Värnamo, som tillverkar produkter som

kompletterar de som finns i moderbolaget BodaScand-Verken. Presentvaruföretaget Skandia Present såldes i slutet av året.

Omsättningen ökade 1988 med 21%, varav 10% utgjorde effekten av företagsförvärv. Resultatet efter finansiella poster och minoritetsandelar ökade 1988 med 11%. Industriell Handel ökade med 14% och Hydraulik med 19%. Kostnader i tre nyförvärvade företag inom verksamhetsområdet Plastmaskiner medförde en resultatbelastning med 13 Mkr.

		1984	1985	1986	1987	1988
Omsättning	Mkr	955	1.257	1.188	1.554	1.873
varav utanför Sverige	%	45	58	59	62	64
Resultat efter finansiella poster och minoritetsandelar	Mkr	96	120	144	158	175
Räntabilitet före skatt på sysselsatt kapital	%	25	26	27	23	22
Räntabilitet efter skatt på eget kapital	%	18	18	19	17	17
Investeringar	Mkr	55	41	80	138	96
Avskrivningar enligt plan	Mkr	34	46	31	53	65
Likviditet	Mkr	123	157	132	162	167
Soliditet	%	33	40	40	33	35
Antal anställda		1.499	1.229	1.424	1.957	2.313
varav utomlands		416	505	665	895	1.225

Framtid

Koncernen räknar med fortsatt expansion, dels genom organisk tillväxt, dels genom kompletterande förvärv. Verksamhetens andel utanför Sverige kommer att öka ytterligare.

Företagsledning

Sven Ohlsson, VD, koncernchef
Anders Karlsson, vVD
Carl-Gustaf Rasmusson, vVD.

Bilsom

Bilsom är ett av världens ledande företag på marknaden för hörselskyddsprodukter med försäljning och service i ett 30-tal länder. Verksamheten är uppdelad på tre affärsområden.

Arbetskydd

Den ursprungliga och dominerande affärsidén avser tillverkning och försäljning av hörselskyddsprodukter för arbetskyddsområdet. Verksamheten har successivt utökats till att omfatta även andra skyddsprodukter såsom ansikts-, ögon- och andningsskydd. Produkterna tillverkas i egna produktionsanlägg-

ningar i Sverige, Frankrike och USA och marknadsförs världen över via moderbolaget, egna försäljnings- och servicebolag samt ett stort nät av agenter.

Kommunikationselektronik

Affärsområdet kommunikationselektronik omfattar studiomikrofoner och elektronikprodukter för bullermiljö. Det helägda dotterbolaget Milab International AB tillverkar och marknadsför dessa produkter.

Nya applikationer

Bilsom har även ett tredje affärsområde som är inriktat på nya applikationer för produkter baserade på företagets specifika glasfiber.

		1984	1985	1986	1987	1988
Omsättning	Mkr	149	157	174	201	214
varav utanför Sverige	%	90	90	90	94	90
Resultat efter finansiella poster	Mkr	37	25	24	25	24
Räntabilitet före skatt på sysselsatt kapital	%	35	34	29	26	23
Räntabilitet efter skatt på eget kapital	%	41	20	17	18	16
Investeringar	Mkr	10	31	26	10	8
Avskrivningar enligt plan	Mkr	6	7	9	11	11
Likviditet	Mkr	14	16	21	16	18
Soliditet	%	41	46	36	38	38
Antal anställda		250	272	384	385	401
varav utomlands		77	88	192	188	202

Resultatet 1988 har påverkats negativt av startkostnader för nya produktionslinjer. Resultatutvecklingen för hörselskyddssortimentet var god.

VD i Bilsom är **Ralf Tschannen**.

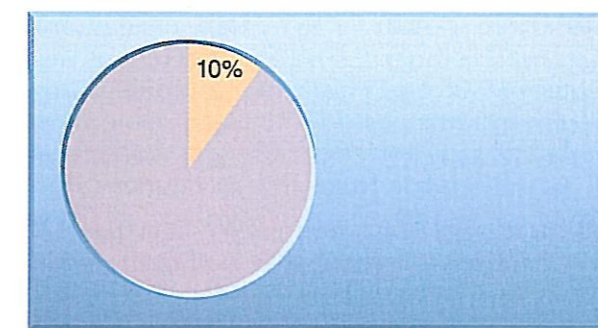
Indus Innovation

Indus Innovation har tidigare förvärvat minoritetsandelar i små och medelstora företag, som mest i sju olika bolag för sammanlagt 24 Mkr. I samband med den koncentration av Industrivärden investeringar som genomförts inleddes 1988 en avveckling av flertalet av engagemangen i Indus Innovation. Vid utgången av året uppgick antalet till fem. I början av 1989 har andelarna i ytterligare tre företag avyttrats. Kvarvarande engagemang är Dustcontrol Internatio-

nal (ägarandel 27%), som utvecklar, tillverkar och marknadsför utrustning för luftrening, samt Cosmotron (ägarandel 17%), som tillverkar produkter baserade på s k hybridkretsar.

Nettoresultatet av ovannämnda försäljningar blev en realisationsvinst på ca 6 Mkr, vilken överstiger de tidigare årens ackumulerade underskott.

VD i Indus Innovation är **Björn Rosén**.

Fastigheter

Innehav av helägda fastigheter utgör, som andel av moderbolagets tillgångar till marknadsvärden, den minsta av Industrivärden tre olika verksamhetsområden. Värdeutvecklingen i fastighetsbeståndet är ett intressant och mindre riskfyllt komplement till värdeutvecklingen för börsaktier. Fastighetsinnehavet kan även ses som en strategisk likviditetsreserv i Industrivärden-koncernen.

Industrivärden innehav av fastigheter för uthyrning förvaltas av **Fastighets AB Fundament**. Beståndet utgörs av välbelägna, och till helt övervägande del kommersiella, fastigheter av god standard i storstadsregionerna.

Vid utgången av verksamhetsåret 1988 innehöll fastighetsbeståndet ca 131.000 kvm lokalyta, som till 99% var kommersiella lokaler. Det omfattade tio fastigheter varav fem i Stockholm, två i Solna, en i Malmö, en i Göteborgsområdet och en i Karlstad. Under året var ca 99% av lokalytan uttyrd.

Under 1988 genomfördes två fastighetsförvärv, en

kontorsfastighet på sjötomt i Gröndal i Stockholm innehållande ca 8.300 kvm kontorslokaler samt en fastighet i Fosie industriområde i Malmö innehållande ca 1.700 kvm lokalyta och med möjlighet till utbyggnad av ytterligare ca 10.000 kvm. En fastighet i Södertälje avyttrades i början av 1988.

Fastigheterna ägs via olika bolag, vilka samtliga utom två ingår i Fundament-koncernen.

Fastigheterna bedöms med ledning av externa värderingar ha ett marknadsvärde på 1.615 (1.200) Mkr. Belåningen i fastighetsbeståndet var ca 465 Mkr, motsvarande 29% av fastigheternas marknadsvärde.

Fastighetsbeteckning	Adress	Hyresgäster	Tomt-areal, kvm	Byggnadsår	Lägenhets-yta, kvm	varav bostäder, kvm	Hyses-intäkt, 1988, Mkr	Tax.-värde, Mkr
Stockholm								
Havssvalget 17	Storgatan 10	Fortune Finans, Gesällen m.fl	610	1905-1906	2.077	590	2,6	11,6
Diana 2	Brunnsgränd 2-4 Nygränd 1-3	Esselte, Diana Restaurang AB	690	1600-1700-talet renoverat 1971	3.171	0	4,6	18,6
Åsnen 2	Sköntorpsvägen 27-33	Autogruppen AB, ADS Anker Datasystem, Telelarm AB m fl	5.245 ¹⁾	1958-1960	13.301	80	6,7	20,8
Storseglet 3	Bryggvägen 16-18	Calor - Celsius AB	4.554	1985-1986	8.327	0	-	31,0
Sandberget 2 o 7	Luntmakargatan 94-96	AB Linjeflyg m fl	856	1905-1910	2.121	221	1,5	9,7
Solna								
Nöten 4	Albygatan 111-115 Tritonvägen 17-27	Byggn.styrelsen, Teleplan AB, EMI, B&O m fl	13.996	1971-1974	58.586	0	39,8	203,0
Päronet 8	Albygatan 108-110 Korta gatan 2-12 Torggatan 5-9	Byggn.styrelsen, Metos, Evidentia, BBM-Invest m fl	6.727	1976-1978	23.522	0	17,7	89,0
Malmö								
Domarringen 1	Boplatsgatan 2	L Jobratt AB	12.127	1976o1983	1.655	0	0,7	3,2
Göteborgsområdet								
Utby 1:135 m fl	Fabriksvägen Norra Industriområdet Älvängen	Neste Thermisol AB	25.464	1945-1985	9.916	0	1,8	6,3
Karlstad								
Negern 2	Norra Strandgatan 9 Östra Torggatan 20	SARA Hotels AB	2.482	1983	9.140	0	8,6	25,0
Summa			72.751		131.816	891	84,0	418,2

¹⁾ tomträtt

Industrivärden-koncernen

		1984	1985	1986	1987	1988
Hysesintäkter	Mkr	53	56	60	80	84
Resultat efter avskrivningar	Mkr	35	34	36	46	58
Finansiella poster, netto	Mkr	-16	-14	-14	-18	-26
Resultat efter finansiella poster	Mkr	19	21	22	28	32
Fastigheternas marknads- värde, netto	Mkr	518	590	680	1.000	1.150
Räntabilitet före skatt på totalt kapital	%	15	16	17	14	10
Räntabilitet efter skatt på eget kapital	%					
— utan beaktande av värdeföränd- ringar i förvaltningsfastigheter		21	21	19	29	19
— med beaktande av värde- förändringar i förvaltnings- fastigheter		25	18	22	38	11

Till rörelseresultatet 1988 på 32 Mkr kommer en vinst vid avyttringen av Södertälje-fastigheten om 91 Mkr. Fastighetsinnehavet förädlas fortlöpande genom köp och försäljningar samt underhåll och utbyggnad av fastigheter.

VD för Fundament är **Bertil Westin**.

Den nyförvärvade kontorsfastigheten i Gröndal

Förvaltningsberättelsen på sid 10-29 samt koncernens och moderbolagets resultat- och balansräkningar jämte finansieringsanalyser på sid 30-34 med kommentarer på sid 35-41 utgör styrelsens och verkställande direktörens årsredovisning för Industrivärden-koncernens verksamhet under 1988.

Vid jämförelser mellan 1988 och tidigare år måste följande förändringar i koncernens sammansättning beaktas: 1986 redovisades JM som intressebolag; från och med 1987 ingår Dacke-koncernen i Industrivärden-koncernen och 1988 konsolideras PLM-koncernen, varvid 75% av årets resultat utgör Industrivärdens andel.

Koncernens omsättning uppgick till 7.332 (2.420) Mkr. Resultatet efter finansiella poster och minoritetsandel blev 807 (520) Mkr. Motsvarande resultat efter extraordinära poster var 932 (513) Mkr.

Beträffande koncernens innehav av börsnoterade och andra noterade aktier hänvisas till redogörelsen för börsaktieportföljen på sid 10-15. Övriga innehav av aktier och andelar omfattar huvudsakligen av dotterbolag ägda organisationsaktier samt aktier i AB LM Ericsson Finans (12,5% av aktiekapitalet), FV Fastig-

VD Kjell Brändström med ställföreträdaren Lars Bertmar (till vänster)

hetsvärden AB (50%), Fermenta Intressenter AB (50%) samt SFL Svensk Fastighetsleasing AB (50%), vilka senare förvärvats under året.

Medeltalet anställda i koncernen var 10.612 (2.615). Lönerna och ersättningar redovisas i not 22.

Moderbolagets utdelningsunderlag

Moderbolaget är ett blandat investmentbolag och erhåller utdelningar från såväl börsaktieinnehav som rörelsedrivande dotterbolag. Dessa utdelningar är skattefria om de vidareutdelas till minst 80%. Industrivärdens rörelsedrivande och fastighetsförvaltande dotterbolag ägs av ett särskilt, rörelsedrivande bolag, vilket utan skattebetalningar kan behålla mottagna utdelningar. Vidareutdelningen till moderbolaget bestäms sedan med utgångspunkt i den samlade utdelningskapacitet som dotterbolagen bedöms ha.

Industrivärdens utdelningsförmåga på lång sikt beror även på tillgången till ansamlade, fria vinstmedel. För koncernen ökade beskattade, fria vinstmedel under det gångna året med 462 Mkr till 1.834 Mkr. Merparten av dessa medel härrör från vinster vid aktieförsäljningar. Tillväxten i fria vinstmedel har under många år skett med mycket låg skattebelastning genom vinster vid aktieförsäljningar. Dessa utdelningsbara vinstmedel – tillsammans med vinstkapaciteten i helägda, rörelsedrivande dotterbolag – är en stabil grund för Industrivärdens långsiktiga utdelningsförmåga.

Under de senaste fem åren har moderbolagets utdelningar från börsaktieinnehav och rörelsedrivande dotterbolag samt koncernens fria vinstmedel utvecklats på följande sätt:

Mkr	1984	1985	1986	1987	1988
börsaktier	71	95	152	107	101
rörelsedrivande dotterbolag	44	41	28	73	106
	115	136	180	180	207
fria vinstmedel					
moderbolaget	326	486	739	988	1.396
övriga koncernen	133	228	378	385	438
	459	714	1.117	1.373	1.834

I de höga utdelningsintäkterna 1986 ingår stora inköpsrättsvärden. Reduktionen av moderbolagets utdelningar från börsaktier 1988 beror på att utdelning från PLM från och med detta år räknas som utdelning från dotterbolag.

Styrelsens förslag till utdelning för 1988 redovisas på följande sida. Enligt detta förslag blir utdelningstillväxten de senaste fem åren i genomsnitt 16% per år, de senaste tio åren 17% per år.

Förslag till vinstdisposition

Koncernens fria egna kapital uppgår till 1.834,2 Mkr. Anledning till avsättning till bundna reserver föreligger ej.

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel i moderbolaget:

Balanserade vinstmedel	843,9 Mkr
Årets resultat	552,2 Mkr
	<u>1.396,1 Mkr</u>

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Till aktieägarna utdelas 6:25 kronor per aktie, sammanlagt	172,7 Mkr
I ny räkning överföres	1.223,4 Mkr
	<u>1.396,1 Mkr</u>

Koncernens och moderbolagets resultat och ställning framgår av närslutna resultat- och balansräkningar, finansieringsanalyser och bokslutskommentarer (sid 30–41).

Stockholm i april 1989

Bo Rydin	Jan Wallander
Carl-Erik Feinsilber	Stig Ramel
Börje Rudewald	Anders Wall

Kjell Brändström
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 11 april 1989

Bertil Edlund Auktoriserad revisor	Sigvard Heurlin Auktoriserad revisor
---------------------------------------	---

Koncernresultaträkningar

Mkr	Not	1988	1987	1986
Aktieförvaltning				
Utdelningsintäkter		151,7	117,9	180,2
Vinster vid aktieförsäljningar (netto)		406,9	327,8	267,6 <i>exkl</i>
Resultat värdepappershandel		10,9	3,5	6,7 <i>exkl</i>
Förvaltningskostnader		-15,9	-13,8	-10,5
		553,6	435,4	444,0
Fastighetsförvaltning				
Intäkter		83,8	79,8	60,5
Rörelsekostnader		-17,6	-28,3	-19,0
Avskrivningar enligt plan	1	-8,4	-6,8	-5,0
		57,8	44,7	36,5
Industrirörelse				
Fakturerad försäljning		7.091,0	2.001,3	398,0
Övriga rörelseintäkter		0,6	6,9	6,2
Tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader		-6.235,3	-1.722,3	-370,5
Avskrivningar enligt plan	1	-325,8	-66,0	-20,9
		530,5	219,9	12,8
Rörelseresultat efter avskrivningar				
		1.141,9	700,0	493,3
Andel i JM's icke utdelade resultat		-	-	25,3 <i>exkl</i>
Finansiella intäkter och kostnader				
Ränteintäkter		152,9	80,2	42,7
Räntekostnader	2	-282,5	-139,8	-58,2
Resultat efter finansiella poster				
Minoritetsandel av resultat efter finansiella poster	3	-204,8	-120,1	-
		124,8		
		-80,0		
Resultat efter finansiella poster och minoritetsandel				
		807,5	520,3	503,1
Extraordinära intäkter och kostnader (netto)				
	4	+124,3	-6,8	-42,2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, exkl minoritetsandel				
		931,8	513,5	460,9
Bokslutsdispositioner	5	-59,6	-4,4	144,9
Resultat före skatt				
Skatt	6	-160,4	-56,3	-63,6
Årets resultat				
		711,8	452,8	542,2

Koncernbalansräkningar

Mkr	Not	1988.12.31	1987.12.31	1986.12.31
Tillgångar				
Omsättningstillgångar:				
Kassa och bank		352,2	180,4	74,5
Kortfristiga placeringar		729,1	164,0	124,3
Utlåning i finansbolagsrörelse		-	26,4	131,7
Kundfordringar	7	788,4	354,9	73,6
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		96,8	38,1	42,2
Övriga fordringar	8	355,4	193,7	182,7
Varulager	9	1.528,5	486,1	96,3
Summa omsättningstillgångar		3.850,4	1.443,6	725,3
Omsättningsfastigheter				
Spärrkonton hos Riksbanken	10	22,0	30,5	11,5
Anläggningstillgångar:				
Aktier och andelar	11	2.681,9	2.210,3	2.347,4
Långfristiga fordringar		96,7	17,7	1,7
Pågående nyanläggningar		67,8	57,4	13,5
Maskiner och inventarier	12	1.640,7	254,1	74,2
Byggnader	13	1.072,5	509,4	271,0
Mark och övrig fast egendom	14	169,5	97,4	38,4
Summa anläggningstillgångar		5.729,1	3.146,3	2.746,2
Summa tillgångar		9.788,3	4.806,3	3.483,0
Skulder och eget kapital				
Kortfristiga skulder:				
Leverantörsskulder		727,6	206,0	35,2
Skatteskuld		42,8	50,4	13,9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		522,7	147,4	45,7
Övriga kortfristiga skulder		1.851,2	850,9	917,1
Summa kortfristiga skulder		3.144,3	1.254,7	1.011,9
Långfristiga skulder:				
Obligations- och förlagslån	15	269,9	230,5	180,5
Övriga långfristiga skulder	16	2.350,6	856,8	304,4
Summa långfristiga skulder		2.620,5	1.087,3	484,9
Konvertibelt vinstandelsförlagslån	17	925,6	-	-
Minoritetsandel av:				
Obeskattade reserver	18	136,6	111,4	-
Beskattat kapital		294,4	282,2	-
Summa minoritetsandel		431,0	393,6	-
Obeskattade reserver	18	93,1	32,6	27,3
Eget kapital				
Bundet eget kapital:				
Aktiekapital		552,3	548,7	545,5
Bundna fonder		187,3	116,8	296,4
		739,6	665,5	841,9
Fritt eget kapital:				
Fria reserver		1.122,4	919,8	574,8
Koncernens årsvinst		711,8	452,8	542,2
		1.834,2	1.372,6	1.117,0
Summa eget kapital		2.573,8	2.038,1	1.958,9
Summa skulder och eget kapital		9.788,3	4.806,3	3.483,0
Ställda panter	20	1.704,1	819,8	618,3
Ansvarsförbindelser	21	254,6	201,2	91,6

Moderbolagets resultaträkningar

Mkr	1988	1987	1986
Utdelningsintäkter från dotterbolag	105,6	73,1	28,1
börsregistrerade bolag *	<u>101,5</u>	<u>107,3</u>	<u>151,9</u>
Vinster vid aktieförsäljningar (netto)	410,6	235,6	186,0
Ränteutäkter från dotterbolag	84,6	33,7	12,0
övriga	<u>11,4</u>	<u>5,8</u>	<u>9,5</u>
Räntekostnader till dotterbolag	-34,9	-0,4	-3,8
övriga	<u>-115,3</u>	<u>-49,7</u>	<u>-14,9</u>
Förvaltningskostnader	<u>-11,3</u>	<u>-8,2</u>	<u>-3,0</u>
Resultat efter räntor och förvaltningskostnader	552,2	397,2	365,8
Extraordinära kostnader	—	-4,0	—
Resultat före skatt	<u>552,2</u>	<u>393,2</u>	<u>365,8</u>
Skatt	—	—	—
Årets resultat	<u>552,2</u>	<u>393,2</u>	<u>365,8</u>

* varav inköpsrättsvärden 0 0 57,5

Moderbolagets balansräkningar

Mkr	Not	1988.12.31	1987.12.31	1986.12.31
Tillgångar				
Omsättningstillgångar:				
Kassa och bank		15,2	5,8	1,8
Fordringar på dotterbolag		1.051,5	194,8	490,7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		11,1	10,7	26,5
Övriga fordringar		<u>1,6</u>	<u>0,1</u>	<u>7,4</u>
Summa omsättningstillgångar		1.079,4	211,4	526,4
Anläggningstillgångar:				
Aktier i dotterbolag	11	1.450,8	151,5	151,4
börsregistrerade bolag		1.284,5	1.470,0	1.066,9
övriga bolag		<u>132,8</u>	191,7	—
Konvertibla förlagsbevis i dotterbolag		40,5	—	—
Långfristiga fordringar på dotterbolag		153,5	153,5	153,5
Maskiner och inventarier	12	<u>0,4</u>	—	<u>0,5</u>
Summa anläggningstillgångar		3.062,5	1.966,7	1.372,3
Summa tillgångar		<u>4.141,9</u>	<u>2.178,1</u>	<u>1.898,7</u>
Skulder och eget kapital				
Kortfristiga skulder:				
Skulder till dotterbolag		357,1	10,5	42,4
Upplupna kostnader		59,8	4,3	5,0
Skatteskuld		0,6	1,0	1,6
Övriga kortfristiga skulder		<u>411,1</u>	<u>203,1</u>	<u>272,3</u>
Summa kortfristiga skulder		828,6	218,9	321,3
Långfristiga skulder:				
Skulder till dotterbolag		125,2	125,2	0,1
Avsatt till pensioner		6,3	6,3	2,4
Obligationslån		<u>180,5</u>	<u>180,5</u>	<u>180,5</u>
Summa långfristiga skulder		312,0	312,0	183,0
Konvertibelt vinstandelsförlagslån	17	925,6	—	—
Eget kapital	19			
Bundet eget kapital:				
Aktiekapital		552,3	548,7	545,5
Reservfond		<u>127,3</u>	110,6	110,2
Fritt eget kapital:				
Fria reserver		843,9	594,7	372,9
Årets vinst		<u>552,2</u>	<u>393,2</u>	<u>365,8</u>
Summa eget kapital		<u>2.075,7</u>	<u>1.647,2</u>	<u>1.394,4</u>
Summa skulder och eget kapital		<u>4.141,9</u>	<u>2.178,1</u>	<u>1.898,7</u>
Ställda panter				
Aktier		285,7	2,1	2,1
Ansvarsförbindelser				
Borgens- och ansvarsförbindelser				
Dotterbolag		—	159,3	320,9
Övriga		0,9	1,6	23,1
Kapitalvärde av pensions- åtagande utöver avsatt belopp		—	—	4,7

Finansieringsanalyser

Mkr	Koncernen			Moderbolaget		
	1988	1987	1986	1988	1987	1986
Tillförda medel						
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt (exkl. minoritetens andel)	931,8	513,5	460,9	552,2	393,2	365,8
av- och nedskrivningar som belastat detta resultat(+)	+340,2	+80,7	+25,9	—	—	—
realisationsvinst på sålda anläggnings-tillgångar(-)	-530,2	-343,7	-241,9	-410,5	-235,6	-186,0
skatt(-) exkl. minoritetens andel	-160,4	-56,3	-63,6	—	—	—
uttag(+)/insättning(-) på spärrkonto för investeringsfond eller motsvarande	+8,5	-19,0	-6,8	—	—	—
Från årets verksamhet internt tillförda medel	+589,9	175,2	174,5	141,7	157,6	179,8
Förändring av rörelsekapital (exkl. likvida medel)						
ökning(-)/minskning(+) av varulager, pågående arbeten och omsättningsfastigheter	-1.043,3	-575,7	+29,8	—	—	—
ökning(-)/minskning(+) av kortfristiga fordringar	-627,5	-182,9	-147,9	-858,6	+319,0	-494,5
ökning(+)/minskning(-) av kortfristiga skulder och lån i omsättningsfastigheter	+1.889,6	+242,8	+652,4	+609,7	-102,4	+99,0
Förändring av rörelsekapital	218,8	-515,8	534,3	-248,9	216,6	-395,5
Finansiering från årets verksamhet	808,7	-340,6	708,8	-107,2	374,2	-215,7
Försäljning av aktier m m	1.653,1	1.907,0	1.000,2	578,1	726,8	598,5
Försäljning av anläggningstillgångar	264,5	57,1	146,9	—	0,5	—
Minskning av långfristiga fordringar	—	—	14,9	—	—	—
Ökning av koncernens egna kapital genom nyemission och konvertering	20,3	3,6	1,4	20,3	3,6	1,4
Ökning av långfristiga skulder, minoritetsintresse, konvertibelt vinstandelsförlagslån	2.496,2	1.070,9	—	925,6	129,0	—
Summa tillförda medel	5.242,8	2.698,0	1.872,2	1.416,8	1.234,1	384,2
Använda medel						
Investeringar i mark, byggnader, maskiner och inventarier (netto)	2.526,0	948,7	83,0	0,4	—	0,4
Investeringar i aktier m m	1.724,8	1.443,7	1.601,3	1.263,0	1.086,1	402,1
Ökning av långfristiga fordringar	79,0	16,0	—	—	—	13,3
Minskning av långfristiga skulder	—	—	268,7	—	—	5,4
Utdelning till aktieägare	144,0	144,0	111,7	144,0	144,0	111,7
Omräkningsdifferens eget kapital	32,1	—	—	—	—	—
Summa använda medel	4.505,9	2.552,4	2.064,7	1.407,4	1.230,1	532,9
Förändring av likvida medel och korta placeringar	+736,9	+145,6	-192,5	+9,4	+4,0	-148,7

Flera av posterna 1988 har påverkats väsentligt av PLM-förvärvet. Av investeringarna på 2.526,0 Mkr hänför sig 2.078 Mkr till detta förvärv.

Bokslutskommentarer

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar, förutom moderbolaget, samtliga bolag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än 50% av röstetalet.

Koncernens balansräkning upprättas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att moderbolagets anskaffningsvärden för aktier i dotterbolag elimineras mot dotterbolagens vid förvärvstillfället redovisade egna kapital inkl obeskattade reserver med avdrag för beräknad skatt 50%. Denna latent skatt redovisas bland långfristiga skulder. Endast resultat som uppkommit efter förvärvstidpunkten ingår således i koncernens eget kapital eller obeskattade reserver. I de fall anskaffningsvärdet för aktier i dotterbolag överstiger det förvärvade egna kapitalet enligt ovan har mellanskillnaden (övervärdet) fördelats på fastigheter och goodwill. Övervärden på fastigheter avskrivs enligt plan.

För goodwill tillämpas i Industrivärden-koncernen från och med 1987 direktavskrivning mot koncernens fria egna kapital.

I den mån balanserade goodwill-värden förekommer i dotterföretagens balansräkningar elimineras dessa på motsvarande sätt vid upprättandet av koncernbalansräkningen. Därvid justeras även beräknad latent skatt i förvärvade obeskattade reserver till 50% i de fall annan värdering skett i dotterföretag.

Omräkning av utländska dotterföretag

Vid omräkning av utländska dotterföretags tillgångar och skulder till svensk valuta har Industrivärden-koncernen 1987 övergått från den så kallade monetära/icke monetära metoden till omräkning av utländska dotterföretags tillgångar, skulder och eget kapital efter balansdagens valutakurser i enlighet med FAR's utkast till rekommendation.

Värderingsprinciperna i övrigt, vilka är oförändrade sedan föregående år, anges i respektive not nedan.

Noter

Belopp i Mkr där ej annat anges.

Not 1 Avskrivningar

Avskrivningar på maskiners och inventariers anskaffningsvärden har gjorts enligt plan. Avskrivningssatserna har baserats på beräknade ekonomiska livslängder. Anläggningfastigheter har i regel avskrivits med skattemässigt högsta tillåtna belopp. Så kallad primärvskrivning hänförs till avskrivningar utöver plan. Följande avskrivningssatser har tillämpats vid beräkningen av avskrivningar enligt plan.

Avskrivningssatser

Omsättningsfastigheter	1,50%
Maskiner och inventarier	10,00 – 20,00%
Förvaltningsfastigheter för uthyrning	1,50%
Övriga byggnader	1,50 – 5,00%
Mark och övrig fast egendom	0 – 3,75%

Avskrivningsbeloppen för olika tillgångsposter respektive år redovisas nedan.

1988	Avskrivning enl. plan		Skilln. mellan bokf. avskrivn. och avskrivn. enl. plan
	Fastighetsförvaltning	Rörelsen i övrigt	
Maskiner och inventarier	0,4	296,0	43,7
Förvaltningsfastigheter	8,0	—	-0,1
Övriga byggnader	—	26,7	—
Mark och övrig fast egendom	—	3,1	1,5
Summa	8,4	325,8	45,1

1987	Avskrivning enl. plan		Skilln. mellan bokf. avskrivn. och avskrivn. enl. plan
	Fastighetsförvaltning	Rörelsen i övrigt	
Maskiner och inventarier	0,6	51,3	-0,9
Förvaltningsfastigheter	6,2	—	6,3
Övriga byggnader	—	14,0	—
Mark och övrig fast egendom	—	0,7	-0,1
Summa	6,8	66,0	5,3

1986	Avskrivning enl. plan		Skilln. mellan bokf. avskrivn. och avskrivn. enl. plan
	Fastighetsförvaltning	Rörelsen i övrigt	
Maskiner och inventarier	0,4	14,4	11,3
Förvaltningsfastigheter	4,6	—	—
Övriga byggnader	—	6,3	—
Mark och övrig fast egendom	—	0,2	0,1
Summa	5,0	20,9	11,4

Not 2 Räntekostnader

	1988	1987	1986
Fastighetsförvaltning	27,4	21,3	17,3
Övrig rörelse	194,5	103,1	28,0
Förlagslån	5,1	2,8	0,3
Obligationslån	16,4	12,6	12,6
Konvertibelt vinstandelsförlagslån	39,1	—	—
Summa	282,5	139,8	58,2

Not 3 Minoritetens andel

Minoritetsaktieägarnas andel avser 1988 innehav i Dacke-koncernen där minoritetsandelen utgör 65,2%, samt PLM-koncernen där minoritetsandelen utgör 25%. Minoritetsandelen i PLM-koncernen berör endast resultaträkningen.

1988	Minoritetens andel	Koncernens andel	Totalt
Resultat efter finansiella poster	204,8	807,5	1.012,3
Årets vinst	94,4	711,8	806,2
Obeskattade reserver	136,6	93,1	229,7
Beskattat eget kapital	294,4	2.573,8	2.868,2

1987	Minoritetens andel	Koncernens andel	Totalt
Resultat efter finansiella poster	120,1	520,3	640,4
Årets vinst	52,8	452,8	505,6
Obeskattade reserver	111,4	32,6	144,0
Beskattat eget kapital	282,2	2.038,1	2.320,3

Not 4. Extraordinära intäkter och kostnader

	1988	1987	1986
Extraordinära intäkter			
Vinst vid försäljning aktier i dotterbolag, netto	42,0	—	—
Vinst vid försäljning av fastigheter	93,0	11,7	—
Upplösning av avsättning för avvecklingskostnader	—	2,0	—
Minoritetsandelar	-10,7	-3,4	—
	124,3	10,3	—
Extraordinära kostnader			
Kostnader överlåtelse aktier	—	-4,3	—
Kostnader överlåtelse av utvecklingsprojekt	—	—	-37,3
Pensionsavsättning	—	-12,8	—
Övrigt	—	—	-4,9
	—	-17,1	-42,2
Summa	124,3	-6,8	-42,2

Not 5 Bokslutsdispositioner

	1988	1987	1986
Förändring av reserver i omsättningsfastigheter, pågående arbeten, varulager	-12,3	-3,9	6,3
Avsättning till/upplösning av resultatutjämningsfond	2,6	-1,9	16,4
Skillnad mellan bokförd avskrivning och avskrivning enligt plan	-45,1	-5,3	60,9
lanspråktaget belopp från investerings-, och förnyelsefond	—	—	1,1
Upplösning av/avsättning till allmänna investeringsfonder	—	—	50,6
särskilda investeringsfonder	—	7,1	9,0
förnyelsefond	0,6	-0,4	0,6
Övriga avsättningar	-6,1	—	—
Omräkningsdifferens försälat bolag	0,7	—	—
Summa	-59,6	-4,4	144,9

Not 6 Skatt

I skattekostnaden ingår följande belopp respektive år.

	1988	1987	1986
Bolagsskatt	57,5	50,3	6,0
Vinstdelningsskatt	4,2	6,0	2,5
Skatt på resultatandel i intressebolag	—	—	13,1
Latent skatt	98,7	—	42,0
Summa	160,4	56,3	63,6

Latent skatt utgörs av beräknad skattekostnad på under-skottsavdrag i delägda handelsbolag 49,0 Mkr, samt justering av latent skatt i förvärvskalkyl 49,7 Mkr.

Not 7 Kundfordringar

Avsättning för förlustrisker har skett efter individuell prövning.

Not 8 Övriga fordringar

I "Övriga fordringar" ingår följande lånefordringar i dotterbolag för vilka uppgiftsskyldighet föreligger.

tkr	1988	1987	1986
Lån till styrelseledamot i moderbolaget	—	350	370
Övriga lån till ett sammanlagt belopp av	—	20	30
Summa	0	370	400

Not 9 Varulager

Koncernens varulager är värderat enligt lägsta värdets princip.

Erforderligt avdrag har gjorts för inkurans.

I varulagret ingår aktier och andra värdepapper som innehas av AB Hindus med 15,2 Mkr (1987 31,1, 1986 40,1).

Not 10 Spärrkonton hos Riksbanken

	1988	1987	1986
För investeringsfonder	15,4	25,3	9,0
För förnyelsefonder	6,6	5,2	2,5
Summa	22,0	30,5	11,5

Not 11 Aktier och andelar Moderbolaget

Aktier i dotterbolag	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde
Förvaltnings AB Delus	150.000	15,0	24,7
AB Handus	20.000	20,0	110,0
AB Hindus	10.000	1,0	—
AB Inductus	100.000	10,0	16,6
Industrivärden Service AB	5.000	0,5	5,0
PLM AB	1.800.034	180,0	900,3
AB Sulc	7.407.532	185,2	394,1
Övriga		0,1	0,1
Summa			1.450,8

AB Sulc är moderbolag till Sellbergs och har avyttrats i början av 1989.

Koncernen

Av koncernens bokförda värde på aktier och andelar utgjorde 2.296,4 Mkr (1987 1.942,3 1986 2.227,7 varav i intressebolag 485,9 Mkr), börsnoterade aktier. Förteckning med lagstadgad specifikation av bland annat nominellt och bokfört värde för varje aktiepost har bifogats den till Patent- och Registreringsverket insända årsredovisningen och kan erhållas efter hänvändelse till bolaget. Detsamma gäller koncernens övriga innehav av aktier och andelar samt uppgifter avseende tidigare år.

Not 12 Maskiner och inventarier

	Koncernen			Moderbolaget		
	1988	1987	1986	1988	1987	1986
Anskaffningsvärde	3.433,4	559,5	208,4	0,4	—	0,6
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-1.792,7	-305,4	-134,2	—	—	-0,1
I balansräkningen redovisat planenligt restvärde	1.640,7	254,1	74,2	0,4	—	0,5
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	-54,1	-10,4	-11,3	—	—	—
Bokfört nettovärde	1.586,6	243,7	62,9	0,4	0	0,5

Not 13 Byggnader

Koncernen	Förvaltningsfastigheter		
	1988	1987	1986
Anskaffningsvärde	472,0	275,4	190,9
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-45,8	-46,9	-41,4
Oavskrivet belopp av uppskrivningar	426,2	228,5	149,5
I balansräkningen redovisat plan enligt restvärde	23,4	23,9	24,5
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	449,6	252,4	174,0
Bokfört nettovärde	-9,0	-9,1	-2,8
Taxeringsvärde för svenska enheter	440,6	243,3	171,2
	350,1	195,9	176,0

Koncernen	Övriga byggnader		
	1988	1987	1986
Anskaffningsvärde	890,8	301,8	155,6
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-270,4	-44,8	-58,6
Oavskrivet belopp av uppskrivningar	620,4	257,0	97,0
I balansräkningen redovisat plan enligt restvärde	2,5	—	—
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	622,9	257,0	97,0
Bokfört nettovärde	—	—	—
Taxeringsvärde för svenska enheter	622,9	257,0	97,0
	271,0	113,0	168,1

Koncernen	Summa byggnader		
	1988	1987	1986
Anskaffningsvärde	1.362,8	577,2	346,5
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-316,2	-91,7	-100,0
Oavskrivet belopp av uppskrivningar	1.046,6	485,5	246,5
I balansräkningen redovisat plan enligt restvärde	25,9	23,9	24,5
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	1.072,5	509,4	271,0
Bokfört nettovärde	-9,0	-9,1	-2,8
Taxeringsvärde för svenska enheter	1.063,5	500,3	268,2
	621,1	308,9	344,1

I taxeringsvärdena ingår vissa maskiner och inventarier (industritillbehör).

Not 14 Mark och övrig fast egendom

Koncernen	1988	1987	1986
Anskaffningsvärde	185,3	90,5	36,5
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-26,9	-2,1	-7,1
Oavskrivet belopp av uppskrivningar	158,4	88,4	29,4
I balansräkningen redovisat plan enligt restvärde	11,1	9,0	9,0
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	169,5	97,4	38,4
Bokfört nettovärde	-1,5	—	-0,1
Taxeringsvärde för svenska enheter	168,0	97,4	38,3
	121,0	44,0	33,5

Not 15 Obligations- och förlagslån

	1988	1987	1986
Obligationslån	219,9	180,5	180,5
Förlagslån	50,0	50,0	—
Summa	269,9	230,5	180,5

AB Industrivärden utgav 1984 ett 7%-igt obligationslån på 180,5 Mkr med avskiljbara optionsrätter. Lånet förfaller till betalning 1991.08.28. Obligationernas nominella värde är 200 kronor. Röntan utbetalas halvårsvis den 28 februari och 28 augusti genom VPC. Market-maker är Handelsbanken. Beträffande de med lånet förenade optionsrätterna, se sid 47.

1987 utgavs i AB Nils Dacke ett konvertibelt förlagslån om 50 Mkr riktat till anställda i koncernens svenska bolag. Lånet löper med ränta 2% över diskonto och förfaller till betalning den 15 mars 1993.

39,4 Mkr utgörs av obligationslån i PLM-koncernen.

Not 16 Övriga långfristiga skulder

	1988	1987	1986
Checkräkningskredit (beviljat belopp 731, 168, resp 96)	307,2	37,4	5,3
Avsatt till pensioner	424,7	150,9	69,3
Lån i omsättningsfastigheter	56,0	57,0	—
Andra långfristiga skulder	1.562,7	611,5	229,8
Summa	2.350,6	856,8	304,4

Moderbolaget har inga fordringar eller skulder i utländsk valuta. I dotterbolagen har sådana fordringar och skulder omräknats efter balansdagens kurs varvid realiserade kursvinster kvittats mot realiserade kursförluster. Överskjutande realiserad kursvinst ingår i posten "Övriga kortfristiga skulder". Kursdifferenser på lån, tagna för förvärv av utländska bolag, har i enlighet med FAR:sutkast till rekommendation utjämnats mot motsvarande omräkningsdifferenser i det förvärvade företagets kapital och reserver.

Belopp avsett till pensioner är lika med den försäkrings-tekniskt beräknade skulden. I pensionsskulden ingår 1988 PRI-pensioner med 319,5 Mkr (1987 98,0, 1986 63,8).

Not 17. Konvertibelt vinstandelsförlagslån

Enligt beslut på extra bolagsstämma 1987.11.16 har AB Industrivärden upptagit ett konvertibelt förlagslån genom utgivande av konvertibla vinstandelsbevis (s k KVB) i samband med bolagets förvärv av aktier i och konvertibla förlagsbevis utgivna av PLM AB. Lånevillkoren framgår av det prospekt som utgavs i december 1987. Lånebeloppet förfaller till betalning 2028.01.31. Vinstandelsbevisens nominella belopp är 115 kr motsvarande konverteringskursen för en aktie. Ränta utbetalas årsvis i efterskott till vinstandelsinnehavarna på femte bankdagen efter avstämningsdagen för utdelning (= ränteförfalldagen). Räntan per vinstandel uppgår till 115 procent av den av bolagsstämman beslutade utdelningen per aktie för föregående räkenskapsår. Antalet utgivna KVB m m framgår på sid 47. I låneskulden ingår beräknad skuld motsvarande utelöpande optioner på PLM-aktier. Skulden motsvarar 8.048.552 konvertibler.

Not 18 Obeskattade reserver

	Koncernens andel	Minoritetens andel	Totalt
1988			
Reserver i varulager	17,8	22,6	40,4
Resultatutjämningsfond	3,5	0,1	3,6
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	64,6	49,1	113,7
Allmänna investeringsfonder	—	6,1	6,1
Särskilda investeringsfonder	—	2,9	2,9
Förnyelsefond	—	0,6	0,6
Övriga avsättningar	6,1	55,1	61,2
Omräkningsdifferens	1,1	0,1	1,2
Summa	93,1	136,6	229,7

	Koncernens andel	Minoritetens andel	Totalt
1987			
Reserver i varulager	5,5	18,3	23,8
Resultatutjämningsfond	6,1	0,1	6,2
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	19,5	35,4	54,9
Allmänna investeringsfonder	—	21,9	21,9
Särskilda investeringsfonder	—	3,2	3,2
Förnyelsefond	0,6	1,9	2,5
Övriga avsättningar	—	30,5	30,5
Omräkningsdifferens	0,9	0,1	1,0
Summa	32,6	111,4	144,0

	Koncernens andel	Minoritetens andel	Totalt
1986			
Reserver i varulager	1,6	—	1,6
Resultatutjämningsfond	4,2	—	4,2
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	14,2	—	14,2
Allmänna investeringsfonder	—	—	—
Särskilda investeringsfonder	7,1	—	7,1
Förnyelsefond	0,2	—	0,2
Summa	27,3	—	27,3

Not 19 Förändringar av eget kapital

	Koncernen			Moderbolaget	
	1988	1987	1986	1988	1987
Bundet eget kapital					
Ingående balans	665,5	841,9	792,2	659,3	655,7
Ökning genom nyemissioner (inkl konvertering)	20,3	3,6	1,4	20,3	3,6
Överfört från/till fritt eget kapital, netto	72,9	-182,8	27,2	—	—
Omförd kapitalandel i JM	—	—	21,1	—	—
Omräkningsdifferens	-19,1	2,8	—	—	—
Utgående balans	739,6	665,5	841,9	679,6	659,3
Fritt eget kapital					
Ingående balans	1.372,6	1.117,0	713,7	987,9	738,7
Överfört till/från bundet eget kapital, netto	-72,9	182,8	-27,2	—	—
Nedskrivning goodwill	-20,3	-232,2	—	—	—
Utdelning till aktieägare	-144,0	-144,0	-111,7	-144,0	-144,0
Omräkningsdifferens	-13,0	-3,8	—	—	—
Årets resultat	711,8	452,8	542,2	552,2	393,2
Utgående balans	1.834,2	1.372,6	1.117,0	1.396,1	987,9

Akkumulerad nedskrivning av goodwill mot fritt eget kapital uppgår till 252,5 Mkr.

Aktiekapitalet per 1988.12.31 utgjordes av 27.614.803 aktier å nominellt 20 kronor. Under 1988 har genom utnyttjande av optionsrätter 38.342 samt genom konvertering av vinstandelsbevis 142.541 nya aktier utgivits (se även sid 47).

Not 20 Ställda panter

	1988	1987	1986
Fastighetsinteckningar i egna fastigheter	632,8	449,2	294,5
Företagsinteckningar	267,1	120,5	55,5
Aktier	285,7	2,1	120,0
Obligationer och andra värdepapper	456,8	85,0	10,0
Reverser m m	61,7	163,0	138,3
Summa	1.704,1	819,8	618,3

Not 21 Ansvarsförbindelser

	1988	1987	1986
Borgens- och ansvarsförbindelser	254,6	201,2	81,0
Kapitalvärde av pensionsåtagande utöver avsatt belopp	—	—	10,6
Summa	254,6	201,2	91,6

Not 22 Antal anställda och löner

	Koncernen			Moderbolaget	
	1988	1987	1986	1988	1987
Medeltal anställda varav i utlandet	10.612	2.615	719	—	—
	6.190	1.182	289	—	—
Löner och ersättningar till styrelse och VD till övriga anställda	44,5	26,7	4,2	0,3	0,3
	1.532,3	364,9	84,0	—	—
Totalt varav till anställda i utlandet	1.576,8	391,6	88,2	0,3	0,3
	978,5	208,6	34,2	—	—

Moderföretagets förvaltning ombesörjs från och med 1987 av personer anställda i dotterbolaget Industrivärden Service AB. Kompletta lagstadgade specifikationer över anställda och löner ingår i den till Patent- och Registreringsverket insända årsredovisningen. Denna specifikation kan erhållas efter hänvändelse till bolaget.

Revisionsberättelse

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen, räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1988. Granskningen har utförts enligt god revisionsssed.

Moderbolaget

Årsredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker att resultaträkningen och balansräkningen fastställs, att vinsten disponeras enligt förslaget i förvaltningsberättelsen samt att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Koncernen

Koncernredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker att koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen fastställs.

Stockholm 1989.04.11

Bertil Edlund
Auktoriserad revisor

Sigvard Heurlin
Auktoriserad revisor

Definitioner

per aktie och KVB	beräkningarna baseras på antal emitterade aktier vid respektive års slut justerat med hänsyn till splits och fondemissioner samt maximalt antal KVB i emissionen i samband med PLM-förvärvet; även den maximala utspädningseffekten av utnyttjade optionsrätter har beaktats
börskurs	börskursen för Industrivärden har beräknats som ett vägt genomsnitt av noterade betalkurser för de olika aktie- och KVB-serierna
substansvärde	se sid 6-7
dold reserv	skillnaden mellan marknadsvärde och bokfört värde
soliditet	justerat eget kapital i relation till totalt kapital; vid beräkning av koncernens soliditet har dolda reserver inkluderats utan avdrag för latent skatt
realiserad värdeförändring	förändringen (under ett år) av marknadsvärdet, justerad för köp och försäljningar
räntabilitet före skatt på sysselsatt kapital	beräknat på genomsnittet av ingående och utgående totalt kapital efter avdrag för icke räntebärande skulder (inklusive latent skatt i obeskattade reserver); resultatmättet utgörs av resultatet efter avskrivningar enligt plan och finansiella intäkter
räntabilitet efter skatt på eget kapital	beräknat på genomsnittet av ingående och utgående beskattat eget kapital (med årets resultat inräknat) samt 50% av obeskattade reserver; resultatmättet utgörs av resultatet efter avskrivningar enligt plan samt finansiella poster med avdrag för dels i resultaträkningen redovisad skattekostnad, dels en skattekostnad beräknad som 50% av nettot av skattepåverkande, normala bokslutsdispositioner (förekommer skattepåverkande extraordinära poster, elimineras deras inverkan på den redovisade skattekostnaden)
justerat eget kapital	beskattat eget kapital, med tillägg för 50% av obeskattade reserver, vid utgången av året
latenta skatter	de reavinstskatter som skulle utlösas vid en försäljning till visst pris av en tillgång

Industrivärdenens mått

Industrivärdenens historia är det rena investmentbolagets, även om man periodvis haft relativt betydande innehav av helägd rörelse. De analytiska glasögon som brukar nyttjas för att betrakta bolaget bär även den slipning som det rena investmentbolaget ger: *Moderbolaget* står i fokus; tillgångar betraktas till sina marknadsvärden; intäktskällan utgörs främst av utdelningar som i stort sett vidareutdelas, samt från

tid till annan av reavinster.

I de beskrivningar av Industrivärden, som utgör årsredovisningens genomgående tema, används de klassiska glasögon som traditionen bjuder ett investmentbolag. Vi fokuserar på det börsregistrerade moderbolaget och mäter tillgångsvärden till deras uppskattade marknadsvärden. Skulderna innefattar endast moderbolagets nettoskulder. Se fig 1.

Moderbolagets tillgångs- och kapitalstruktur

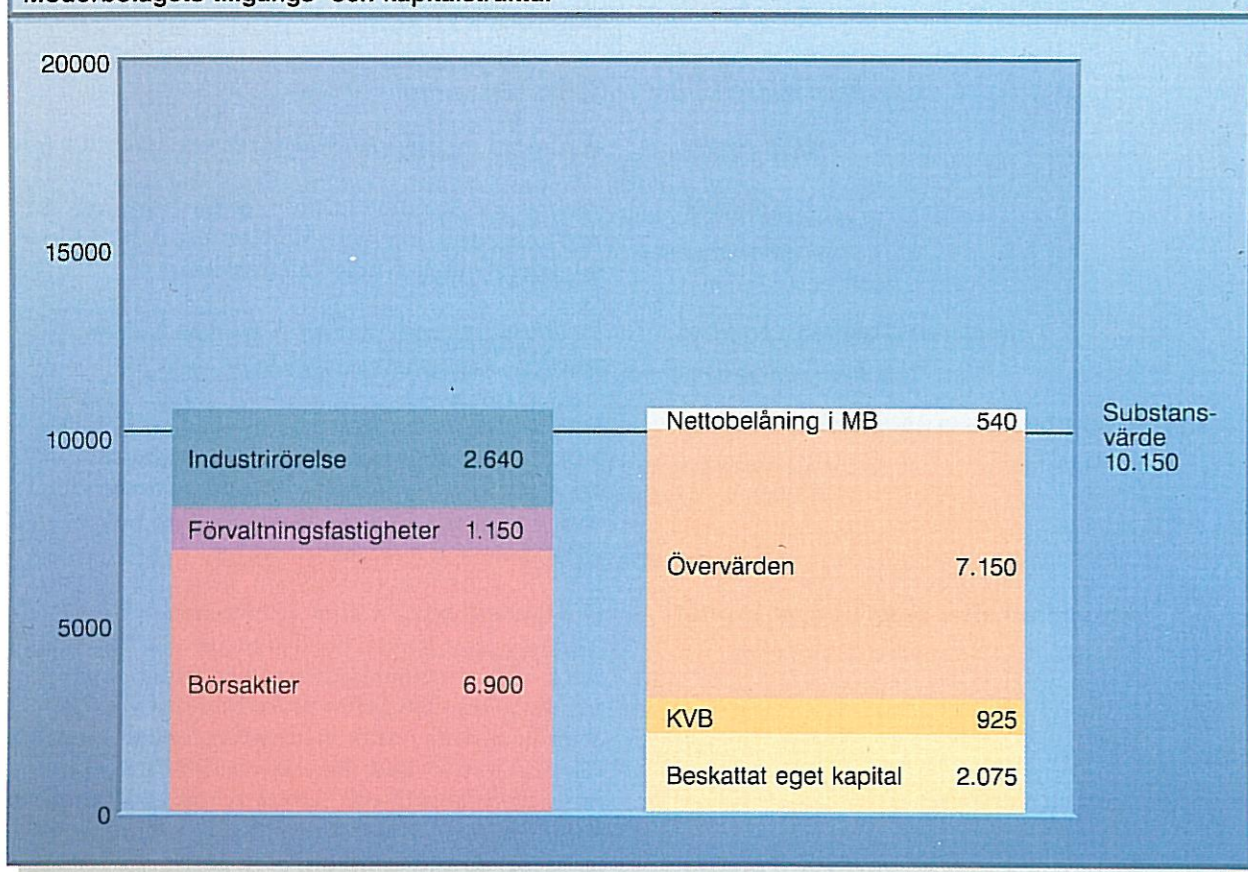

Fig 1

Många andra bolag har industriföretagets tradition, men är idag – formellt eller reellt – blandade investmentbolag. Deras bas utgör en industrirörelse, som genererat kassaflöden som använts till placeringar i börsaktier. Här bjuder traditionen att fokusera på koncernen, där börsportföljen endast utgör en viss del av tillgångarna och där resultatmätningen främst fokuserar på industrirörelsens resultat med aktieutdelningarna som en del av finansnettot.

Idag är även Industrivärden ett blandat investmentbolag och koncernen har betydande tillgångar utöver

börsaktier. Likaså har intäkterna betydande inslag av "vanliga" rörelseintäkter.

Balansräkningen för Industrivärden-koncernen (sid 31) speglar denna struktur – med undantaget att den inte öppet anger beräknade övervärden på tillgångar (detta anges i noter). "Koncernglasögonen" ger därför en annorlunda bild, med väsentligt större totalt kapital och med annorlunda tillgångsstruktur – främst på grund av exponeringen av rörelsetillgångar – och kapitalstruktur (i första hand på grund av inkluderandet av dotterbolagens skulder). Se fig 2.

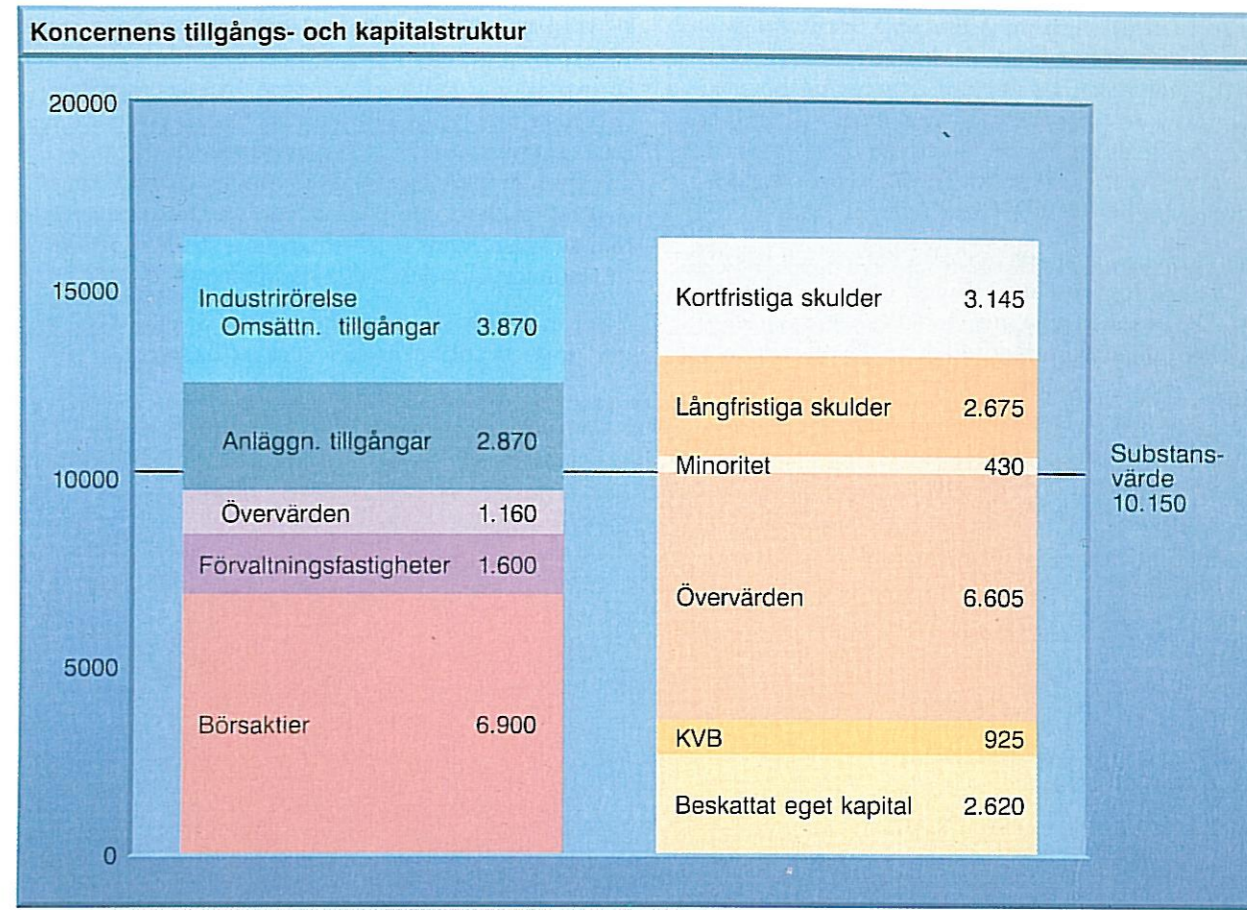

Fig 2

Även resultatmätningen färgas av valet av utgångspunkt. Här är en fokusering på moderbolaget en smula nyansfattig i ett blandat investmentbolag. I moderbolagets resultat visas normalt endast utdelningsintäkter och – eventuellt – värdeändringar på moderbolagets aktieinnehav (vid sidan om förvaltningskostnader och dylikt).

Med koncernen som utgångspunkt blir resultatmätningen mer informativ. Om vi därvid knyter an till den beskrivning som är typisk för ett industriföretag som innehar börsaktier får vi en beskrivning som inte beaktar värdeändringar (varken orealiserade – vilka inte brukar ingå i resultatmätningen överhuvudtaget – eller realiserade – vilka brukar klassas som "extraordinära"). Resultatet består uteslutande av resultatet från industri- och fastighetsrörelsen, var till kommer erhållna utdelningar. Se fig 3a.

Emellertid är värdeändringar i börsportföljen ett viktigt och naturligt inslag i ett investmentbolag. I Industrivärden-koncernens resultaträkning återfinns därför även de värdeändringar som realiserats under året. Se fig 3b.

Att inkludera realiserade värdeändringar ger emeller-

tid en resultatmätning som endast berättar en del om utvecklingen av börsaktieförvaltningen. Bland annat får man en bild av vilka skatter som följt av försäljningarna. Det avgörande på sikt är emellertid vilka totala värdeändringar – realiserade eller orealiserade – som uppnåtts. Dessa beskrivs normalt genom att ange börsportföljens procentuella värdeändring (och jämföra denna med index). Man kan naturligtvis även uttrycka värdeändringsresultatet per aktie som komplement till övriga resultat-element. Se fig 3c.

Problemet med att inkludera både realiserade och orealiserade värdeändringar i mätningen av vinst per aktie är att de ibland är positiva och ibland är negativa – allt efter hur börskurserna varierar. Det gör måttet "fladdrigt" och lite svårt att förstå och använda. Sedan några år har Industrivärden därför även försökt beskriva de vinster som ligger bakom våra börsinnehav som alternativ till att beskriva värdeändringarna. Innebörden är att vi betraktar de börsbolag som finns representerade i portföljen som intresseföretag. Redovisningspraxis kräver normalt en röstandel på 20% för att tillämpa intressebolagsredovisning – något vi alltså tänjer på i denna beskriv-

ningsform samtidigt som vi bortser från att dessa resultatandelar ju på intet sätt kan disponeras av Industrivärden och att det i själva verket är börskurserna — dvs resultaten vägda med respektive P/E-tal — som har relevans för förståelsen av Industrivärdens utveckling. Ändå kan måttet ge viss vägledning om det totala "underliggande" resultatet. Se fig 3d.

Alla infallsvinklar för att beskriva balans och resultat i ett blandat investmentbolag har sina för- och nackdelar. Den traditionella investmentbolagsansatsen — dvs beskrivning av moderbolaget — illustrerar det som till syvende och sist är det centrala för Indu-

strivärden aktie- och KVB-ägare, nämligen vilka värden som genererats i den börsnoterade enhet som lämnar aktieutdelning/KVB-ränta. Koncernansatsen — som är den typiska för industriföretag (även sådana som innehar aktier) — ger mer i detalj de tillgångar och skulder som ligger bakom moderbolagets uppskattade aktievärden på dotterbolag. Det ger även en bild av koncernens totala finansiella struktur liksom av resultatet och dess olika komponenter.

Valet mellan beskrivningsformerna blir därför i hög grad inte ett antingen/eller utan ett både/och.

Ett industriföretag koncentrerar sig främst på rörelsens resultat...

... men för investmentbolaget kan realiserade värdeändringar i portföljen uppgå till betydande tal.

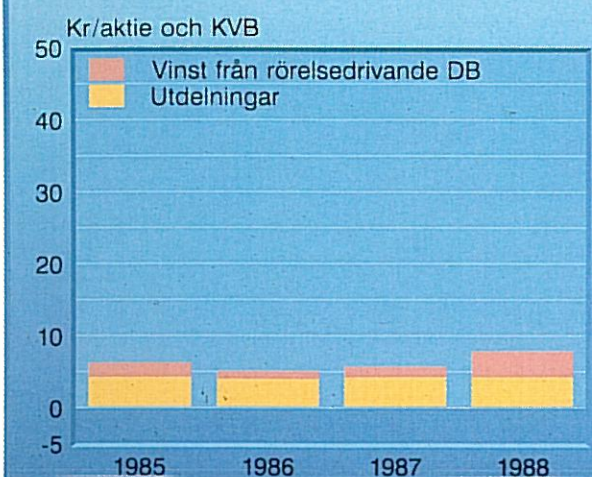

Fig 3a.

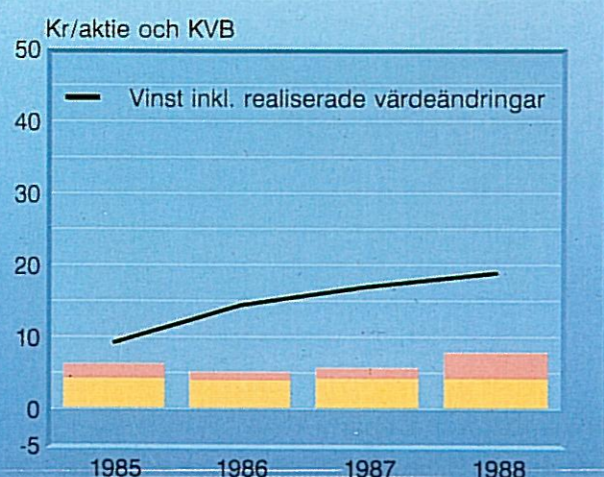

Fig 3b.

Emellertid är det samtliga värdeförändringar - både realiserade och orealiserade - som gottskrivs substansvärdet...

... vilket dock ger en "fladdrig" beskrivning varför Industrivärden brukat komplettera bilden med en "intressebolagsredovisning" - som dock inte berättar vilket resultat som Industrivärden disponerar.

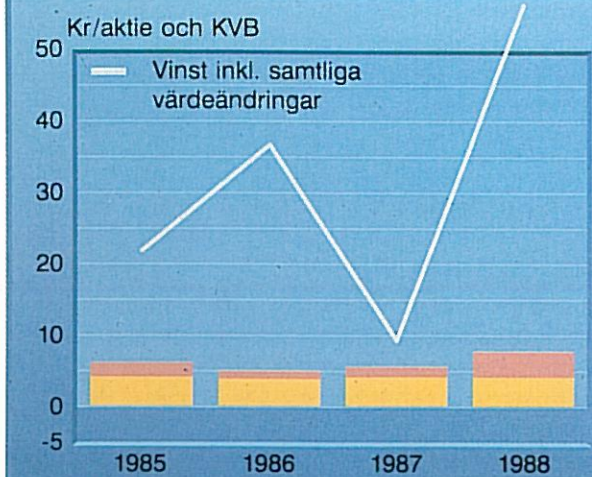

Fig 3c.

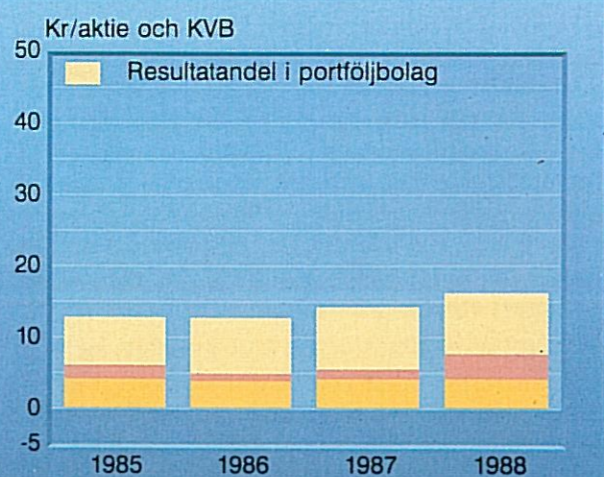

Fig 3d.

Industrivärden aktier och KVB

Aktierna och de konvertibla vinstandelsbevisen (KVB) i AB Industrivärden hade 1988.12.31 följande sammansättning:

antal aktier	nominellt värde, Mkr	andel, %, av antal aktier	andel, %, av röstetal
23.265.049 A-aktier, bundna	465,3	84,2	87,1
3.334.097 B-aktier, fria	66,7	12,1	12,5
577.872 C-aktier, bundna	11,5	2,1	0,2
437.785 C-aktier, fria	8,8	1,6	0,2
27.614.803	552,3	100,0	100,0

antal KVB	nominellt värde, Mkr	andel, %
4.205.794 A-KVB, bundna	483,7	56,3
758.394 B-KVB, fria	87,2	10,2
355.848 C-KVB, bundna	40,9	4,8
2.147.120 C-KVB, fria	246,9	28,7
7.467.164	858,7	100,0

Varje A- och B-aktie berättigar till en röst och varje C-aktie till 1/10 röst. Alla aktier medför samma rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst. Aktiernas nominella värde är 20 kr.

Varje KVB av serie A är konvertibel till en aktie av serie A, en KVB av serie B till en aktie av serie B, en KVB av serie C bundna till en aktie av serie C bundna och en KVB av serie C fria till en aktie av serie C fria. Det nominella värdet på en KVB är 115 kr. Genom erbjudandet till aktieägarna och innehavarna av konvertibla förlagsbevis i PLM kommer att emitteras ytterligare 362.401 KVB.

Samtliga åtta serier aktier och KVB noteras på Stockholms Fondbörs.

Under 1984 emitterades med företrädesrätt för aktieägarna ett obligationslån med avskiljbara optionsrätter. Lånet om 180,5 Mkr löper med 7% ränta och förfaller till betalning 1991.08.28. Räntan utbetalas halvårsvis den 28 februari och den 28 augusti. De tillsammans med lånet emitterade optionsrätterna är av två serier. Optionsrätter av serie 1 berättigar till teckning av två nya aktier till en kurs av 100 kronor per aktie. Fem optionsrätter av serie 2 berättigar till teckning av två nya aktier till en kurs av 150 kronor per aktie. Teckning kan ske till och med 1991.08.28. Vid fullt utnyttjande av de per 1989.02.13 utelöpande optionsrätterna av serie 1 och serie 2 kan tillkomma högst 1.839.098 A-aktier och högst 284.146 B-aktier. Aktiekapital och reservfond tillförs därvid högst 42,5 Mkr respektive 187,9 Mkr. Utelöpande optionsrätter motsvarar 7,7% av antalet aktier och 8% av antalet röster.

Genom att optionsrätter och KVB konverterats efter bokslutsdagen till och med 1989.01.20 har antalet aktier som berättigar till utdelning för 1988 ökat med 1.295 till sammanlagt 27.616.098.

Under den senaste femårsperioden har bolagets aktiekapital och antal aktier utvecklats på följande sätt:

		Aktiekapital	Antal aktier
1984	Konvertering Fondemission 1:1 mot uppskrivningsfond	270,7	13.535.604
	Konvertering	541,4	27.071.208
1985	Konvertering	541,8	27.090.113
	Konvertering	544,4	27.218.232
1986	Utnyttjande av optionsrätter	544,4	27.218.234
	Konvertering	545,5	27.276.679
	Utnyttjande av optionsrätter	545,5	27.277.407
1987	Konvertering	548,6	27.431.694
	Utnyttjande av optionsrätter	548,7	27.433.920
1988	Utnyttjande av optionsrätter	549,4	27.472.262
	Konvertering av KVB	552,3	27.614.803
1989	Utnyttjande av optionsrätter till och med 1989.03.31	552,4	27.617.799
	Konvertering av KVB till och med 1989.03.31	561,3	28.064.137

Industrivärden har ca 13.000 aktieägare. Med hänsyn även till KVB uppgår det sammanlagda antalet placerare i aktier och KVB till ca 17.000. Många av de största aktieägarna är investmentbolag, försäkringsbolag och pensionsstiftelser, dvs institutioner som i sig representerar ett stort antal enskilda personer. De tio största aktieägarna var 1989.02.24:

	antal aktier	andel, %, av antal aktier	andel, %, av röstetal
Förvaltnings AB Ratos	5.608.464	20,0	20,5
SCA, genom dotterbolag och närstående stiftelser	4.873.451	17,4	17,9
Beijer Industries AB	1.800.000	6,4	6,6
Investment AB Bahco	1.404.280	5,0	5,1
Trygg Ömsesidig Livförsäkring	1.388.836	4,9	4,1
SHBs Pensionsstiftelse	1.314.000	4,7	4,8
SPP	845.414	3,0	2,3
SHBs Pensionskassa	799.160	2,8	2,9
Skanska AB	584.500	2,1	2,1
Oktogonen	500.000	1,8	1,8
Sammanlagt	19.118.105	68,1	68,1

Industrivärdens styrelse

Stående från vänster: Lars Bertmar, Carl-Erik Feinsilber, Börje Rudewald, Anders Wall och Stig Ramel.
Sittande från vänster: Kjell Brändström, Bo Rydin och Jan Wallander.

Bo Rydin DHS, f 1932, Sundsvall. Koncernchef och ordförande i Svenska Cellulosa Aktiebolaget, SCA. Styrelseordförande. Ledamot sedan 1973.
Övriga uppdrag: Vice ordförande i Euroc AB, AB Volvo och Svenska Handelsbanken. Styrelseledamot i SILA och ABA, IBM World Trade Corp., Skandia, Nobel Industrier AB och Sveriges Industriförbund. Aktieinnehav: 3.000.

Jan Wallander docent, f 1920, Drottningholm. Styrelseordförande i Svenska Handelsbanken. Vice ordförande. Ledamot sedan 1984.
Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Investment AB Bahco och Stiftelsen Wenner-Gren Center. Vice ordförande i Beijer Industries AB och Telefonaktiebolaget L M Ericsson. Styrelseledamot i AB Iggesunds Bruk, Mo och Domsjö AB samt SILA och ABA m fl. Aktieinnehav: 200.

Carl-Erik Feinsilber jur kand, f 1931, Lidingö. VD och koncernchef i Investment AB Bahco. Ledamot sedan 1988.
Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Besam AB och Thorsman & Co AB. Styrelseledamot i Axel Wenner-grens Stiftelse för internationellt forskarutbyte och Svenska Handelsbanken. Aktieinnehav: 0

Stig Ramel jur pol mag, f 1927, Solna. VD i Nobelstiftelsen.

Ledamot sedan 1972.

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Alfax AB. Vice ordförande i Beijer Capital AB, Beijer Industries AB och 3M Svenska AB. Styrelseledamot i Fastighets AB Beväringen, Hasselfors AB, Salenia AB och Svenska Unilever AB m fl.

Aktieinnehav: 500 optionsrätter av serie 1 resp 2.

Börje Rudewald docent, med dr och civ ing KTH, f 1923, Stockholm.

Ledamot sedan 1987.

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Siemens AB, Handelsbanken Regionbank Stockholm City och WASA Nord Sakförsäkring, Ömsesidigt. Styrelseledamot i Siemens Elema AB, Investment AB Bahco, Fermenta AB, WASA Livförsäkring, Ömsesidigt, Svenska Finans AB m fl.

Aktieinnehav: 525.

Anders Wall med dr h.c., f 1931, Stockholm. VD och koncernchef i Beijer Industries AB.

Ledamot sedan 1982.

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Beijer Capital AB, Munksjö Intressenter AB, BDS Properties AB, Beijer Fondförvaltning AB, 3M Svenska AB, Kjell och Märta Beijers Stiftelse, Anders Walls Stiftelser m fl. Vice ordförande i Munksjö AB och Skandia International Holding AB. Styrelseledamot i Svenska Handelsbanken, Försäkrings AB Skandia, Livförsäkrings AB Skandia, Anders Diös AB, Skandia America Corp., New York, Calmar Inc., New Jersey, The Swedish-American Chamber of Commerce, Swedish Chamber of Commerce for the UK, m fl.

Aktieinnehav: 8.000 samt 767 resp 1.267 optionsrätter av serie 1 resp 2.

Kjell Brändström fil kand, DHS, f 1931, Stocksund. VD i AB Industrivärden.

Ledamot sedan 1986.

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i AB Nils Dacke och PLM AB. Vice ordförande i AGA AB. Styrelseledamot i Beijer Industries AB, Telefonaktiebolaget L M Ericsson, Graningeverkens AB, Anders Nisses AB, Samhall, Skanska AB, Svenska Cellulosa AB, SCA och Svenska Handelsbanken.

Aktieinnehav: 1.300.

Lars Bertmar docent, f 1945, Österskär. Vice VD i AB Industrivärden.

Suppleant sedan 1988.

Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Investment AB Bahco och PLM AB.

Aktieinnehav: 0.